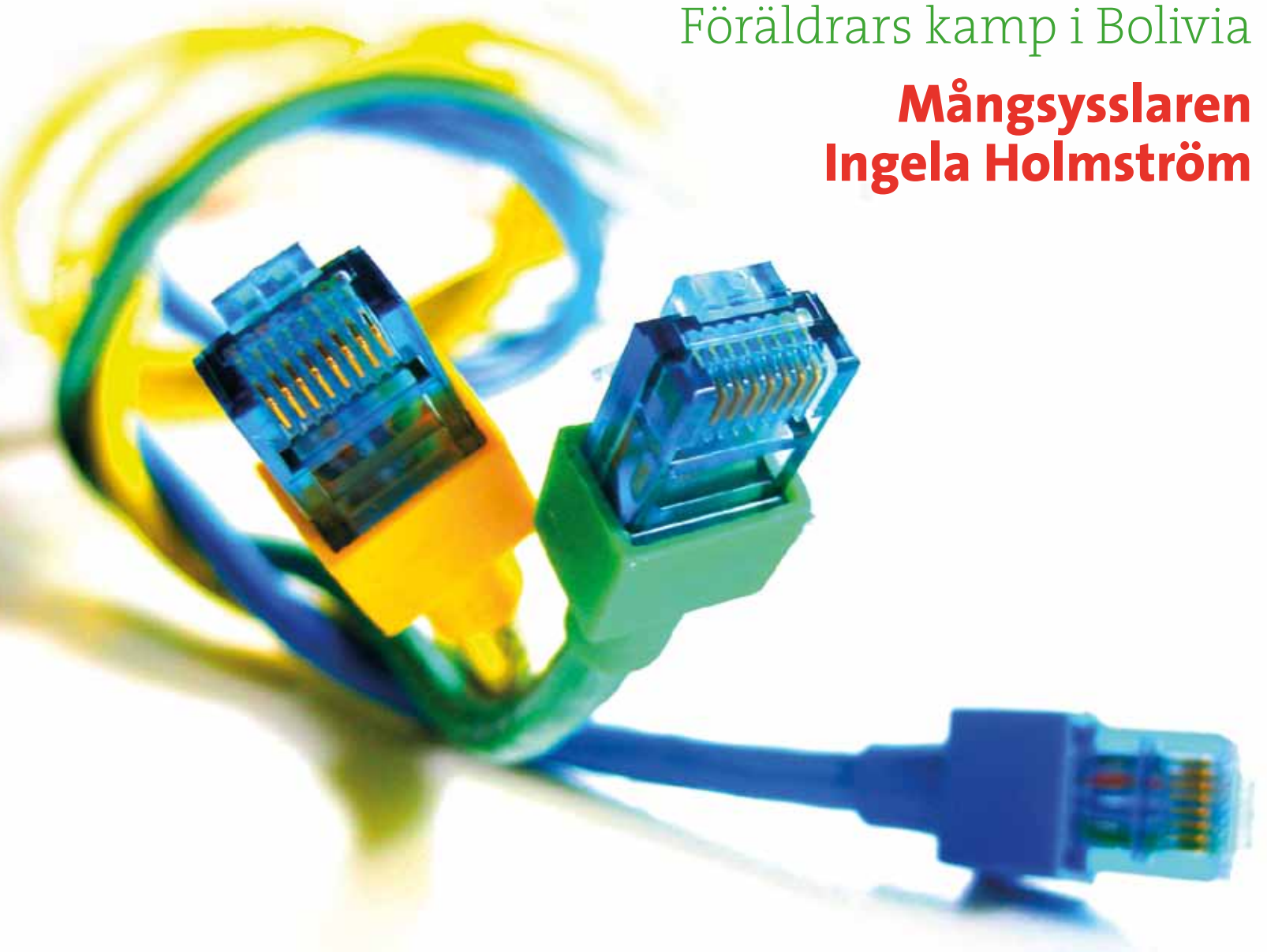

dövastidning ^{3:2012}

*B*ildtelefoni-härvan
– vad har hänt?

Föräldrars kamp i Bolivia

**Mångsysslaren
Ingela Holmström**

Bråket som fortsätter

Twisten om vem som ska driva förmedlings-tjänsten Bildtelefoni.net fortsätter. Frågan är om Örebro läns landsting ska få fortsätta ha Bildtelefoni.net eller om ett privat företag ska överta tjänsten, till ett lägre pris. Vi på DT synar de många turerna i Bildtelefoni.net-härvan. Det kan tyckas självklart att ett privat företag, som är billigare än landstinget, ska få ha hand om Bildtelefoni.net om kvaliteten är minst lika bra som tidigare. Men riktigt så enkelt är det inte i det här fallet. Läs sidorna 9-13 och döm själv.

Ingela Holmström är en av de mest kända profilerna i Europas teckenspråkshuvudstad, Örebro. Hon är inte bara egenföretagare utan också doktorand, författare och tvåbarnsmor. I porträttet på sidorna 18-19 berättar hon om hur hon klarar av att hålla många bollar i luften samtidigt.

I det här numret har vi tre sidor om Bolivia. Fattigdomen är stor i landet. Kjell Gunnå som håller i ett idrottsprojekt där tycker att vi svenskar har det "jävligt bra" som kan jobba upp till 40 timmar i veckan och sedan ha tid över till annat på fritiden. Döva får inte heller ta körkort i Bolivia och inte alltid lära sig teckenspråk i skolan.

Staffan Hellström och jag gick båda på Manillaskolan. Han är två år yngre. Jag kommer ihåg att han redan som liten läste tjocka fantastyböcker på engelska på bussen till och från skolan. Nyligen blev han den första döva teknologiedoktorn. Jag kan inte säga att jag blev förvånad. Grattis Staffan! Läs intervjun med honom på sid. 17.

Min kollega, Tomas, och jag hoppas att vi får träffa många av er på SDR:s förbunds möte i Örebro i juni. Vi ses!

NICLAS MARTINSSON
REDAKTÖR

Redaktionen tycker till

Fame. Tyst teater sätter upp en visuell musikal av den världsberömda musikalen Fame. Den framförs av 33 medverkande på scenen och en åttaorkester med döva, hörselskadade och hörande dansare i symbios. En eloge till Tyst teater som än en gång sprängt och flyttat gränserna. Fame spelas fram till den 2 juni i Örebro.

Meritpoäng. Regeringen hade länge hårdnackat vägrat premiera teckenspråket på samma sätt som moderna språk. De sa tidigare till DT att de var rädda för att elever hellre skulle välja teckenspråk om de visste att det språket gav meritpoäng. Men DT:s granskning visade att endast 0,7 procent av gymnasieeleverna under läsåret 2009/2010 läste teckenspråk. I april gick riksdagen emot regeringen i och med att de beslöt att teckenspråk ska jämställas med moderna språk och ges meritpoäng. Rätt åt den okunniga regeringen.

Fritidsanläggningarna. För tio år sedan fanns det elva fritidsanläggningar som drevs av dövföreningar i landet. I år är det endast sex kvar. Trenden är tydlig. Döva besöker inte längre sina fritidsanläggningar. Det klagas på att det är för dyrt – även när medlemmar har rabatt. Samtidigt åker de på dyra resor med sina familjer eller vänner. En dubbelmoral som sticker redaktionen i ögonen.

Teckentolk. Vi är allergiska mot ordet "teckentolk". Det är inte så att vi får #?+-%& förklarade för oss. Så vi ber SVT Play och alla andra hemsidor och skriftor ändra från "teckentolkad" till "teckenspråkstolkad". Vi gillar inte heller när någon säger "prata tecken". Det låter lika illa som "prata sven" när man egentligen menar "prata svenska". Nej, man ska säga "använda teckenspråk" eller "teckna".

TIDSKRIFT FÖR SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 3/2012

Fredrik Schreiber gav ut det första numret av DT i Lund den 6 juni 1891 med skräddaren Ola Zommarin som förläggare.

Manusstopp:
Nr 4: 8 juni
Nr 5: 17 aug
Nr 6: 14 sept
Nr 7: 19 okt
Nr 8: 30 nov

Utgivning:
28 juni
6 sept
4 okt
8 nov
20 dec

REDAKTION:

Dövas Tidning, SDR
Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm
redaktionen@dovastidning.se
Ansvarig utgivare: Helena Fremnell
Redaktör för DT: Niclas Martinsson
0738 333 060 (sms/3G)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Redaktör dovastidning.se:
Tomas Lagergren, 0735 130 199 (sms/3G)
tomas.lagergren@dovastidning.se
Layout: Annalena Caffa, zoor.se

Facebook: Dövas Tidning
Twitter: @Dovas Tidning

PRENUMERATION:

medlem@sdr.org eller
Bildtel:
agneta.skagerstrand@sip.omnitor.se
SDR, Agneta Skagerstrand
Box 300
793 27 Leksand

Prenumerationspris: 300 kr/år
Utebliven tidning:
kontakta medlem@sdr.org

ANNONSER:

Bokas och lämnas till:
sdrannons@sdrf.se
Tel: 0506-300 58
Skaraborg och Värmland:
Tel: 0506-301 76
Förenings- och internannonser
bokas och lämnas till:
redaktionen@dovastidning.se
Upplaga: 5800 ex
Tryck: Carlshamn Tryck & Media ab
ISSN 1402-1978

www.dovastidning.se

I KORTHET

4

NYHETER

5

SIGNERAT:
JENNY SCHÖLDT

7

DOVASTIDNING.SE

8

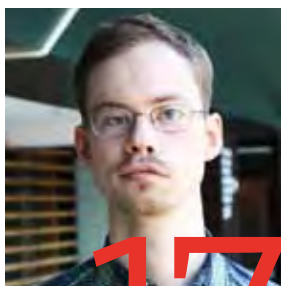
TEMA:
BILDTELEFONI.NET

9

FÖRÄLDRARS
KAMP I BOLIVIA

14

SJU FRÅGOR

17

PORTRÄTT: INGELA
HOLMSTRÖM

18

FÖRENINGSS-
NYTT

20

UNG

22

INSÄNDARE

24

KRÖNIKA

26

• Örebroare googlar mest

Nyligen har vi firat Teckenspråkets dag (14 maj). Med anledning av detta har DT tagit reda på när under året ordet "teckenspråk" är mest googlat. Inte oväntat var sökordet populärt i maj förra året. Under sommaren 2011 var det nästan dött – få googlade då. Mellan oktober 2011 och april 2012 var det ganska jämnt tempo. Invånare i Europas teckenspråkshuvudstad, Örebro, är de som googlar mest på "teckenspråk".

• Discovery flög över Gallaudet

I april gjorde den amerikanska rymdfärjan, Discovery, sin sista flygning. Då flög den över huvudstaden Washington DC där det världskända universitetet för teckenspråkiga, Gallaudet, ligger. Fem Gallaudet-studenter fotograferade det stora ögonblicket och publicerade sina bilder på universitetets hemsida. Discovery landade den 17 april på Dulles-flygplatsen i delstaten Virginia för att sedan placeras i ett museum. Den svenske astronauten, Christer Fuglesang, var ombord på Discovery två gånger. Rymdfärjan gjorde sin jungfrufärd 1984.

• Teckenspråkslexikon-app

Stockholms universitet har släppt en teckenspråkslexikon-app för Iphone. Snart kommer en app för Ipad också. En version för Android håller på att produceras. Appen är gratis och uppdateras hela tiden. Sök på "svenskt teckenspråkslexikon" i Appstore. DT har testat appen och konstaterar att den är lättanvänd. För de flesta tecken finns teckendemonstration, teckenvariant och användningsexempel. Till exempel "söt" och "I lördags träffade jag en kille som var trevlig och söt".

• 112 via bildtelefoni upphör

Nu kan man inte längre larma 112 via bildtelefon. Anledningen är att den tjänsten har upphört. Det är en del av EU-projektet Reach 112 som avslutas i juni 2012. De andra alternativ som finns för döva och hörselskadade som behöver kontakta 112 är: att skicka SMS, och via texttelefon eller förmedlingstjänsten Bildtelefoni.net. När det gäller SMS 112; man måste vara registrerad för att kunna smsa till SOS. Enligt SVT Tvärsnytt måste staten skjuta till pengar om tjänsten 112 via bildtelefon ska kunna fortsätta.

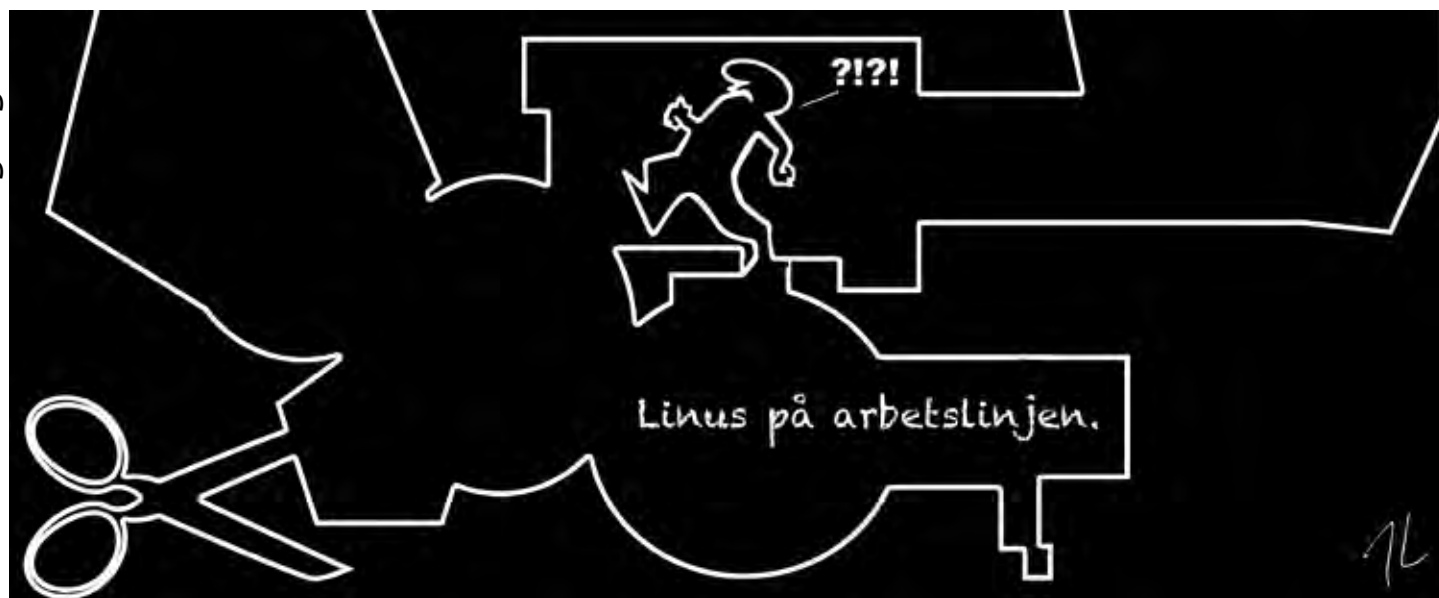
• Helen Keller-solglasögon

Ett kinesiskt företag, Xiamen Jinzhi, har tagit fram solglasögon och döpt dem efter Helen Keller – världskänd dövblind författare och aktivist (1880-1968). Sloganen är "You see the world, the world sees you". Finanstidningen Wall Street Journal uppger att de flesta kinesiska skolor tar upp historien om Helen Keller i undervisningen. Därför är Helen Keller ett namn som säljer. Talesmannen för företaget är medveten om Kellers blindhet men menar att företaget uppskattar henne då hon fortfarande sprider optimism i hela världen.

• Flexitext.net uppdaterad

Nu har den internetbaserade texttelefonin, Flexitext.net, uppdaterats. Nu går det lättare att använda Flexitext.net på en Mac-dator och spara samtal. Tidigare har det varit vissa problem för Mac-användare att använda Flexitext.net. De som har PC och Android-produkter kan fortsätta ringa som vanligt. Den som ännu inte testat Flexitext.net måste registrera sig.

Illustration Lagergren:

Tullinge gymnasiums andraårs- och tredjeårselever som läser teckenspråk jublar över riksdagens beslut.

Riksdagens beslut om att teckenspråk ska jämföras med moderna språk och ges meritpoäng väntas ge positiva effekter för teckenspråkiga i Sverige. Nu kan fler hörande komma att vilja lära sig teckenspråk redan i grundskolan just för att det lönar sig.

I april hände något historiskt. Riksdagen – till och med ledamöter ur allianspartierna – gick emot regeringen i och med att de röstade för att teckenspråk ska jämföras med moderna språk och ges meritpoäng. Hittills hade regeringen med utbildningsminister Jan Björklund (FP) i spetsen vägra gå med på att premiера teckenspråket på samma sätt som moderna språk (till exempel franska, kinesiska och tyska).

Tidigare kunde man få max 20 i slutbetyg från gymnasiet. Nu kan man få som högst 22,5 om man har läst kurser som ger meritpoäng. Det är engelska, matematik och moderna språk. Den enkla regeln är att ju mer avancerad din kurs är, desto mer meritpoäng får du.

Birger Sjöbergsgymnasiet i Vänersborg erbjuder som enda gymnasieskola i Sverige två program med inriktning teckenspråk: samhällsvetenskap, och vård och omsorg. Maria Thulin är ledare för den verksamheten.

Hur reagerade du på riksdagens beslut?

– Väldigt positivt. Äntligen får de elever som väljer teckenspråk som språkval samma möjligheter som elever som läser moderna språk, säger Maria Thulin.

För några år sedan hade Birger Sjöbergsgymnasiet fullsatta teckenspråksklasser. Nu går endast ett fåtal elever som bara utgör en liten grupp i en klass.

Hur tror du att riksdagsbeslutet kommer att påverka er?

– Här på Birger Sjöbergsgymnasiet tror och hoppas vi att det kommer att bli fler elever som väljer teckenspråk, och vi tror

att det kommer att märkas tydligt i grundskolan när eleverna där ska välja språk, säger Maria Thulin.

Hon menar alltså att studie- och yrkesvägledare i grundskolan har lagt stor vikt vid möjligheten till meritpoäng när elever i klass 5 eller 6 ska välja språk till högstadiet. Den elev som fortsätter läsa teckenspråk eller något annat modernt språk i gymnasiet får mer meritpoäng än den som läser teckenspråk som nybörjarspråk i gymnasiet.

Maria Thulin tycker att riksdagsbeslutet är en stor framgång för teckenspråkiga.

– Nu är chansen mycket större att fler lär sig teckenspråk och teckenspråkiga får därigenom större delaktighet och tillgänglighet, säger hon.

Om riksdagsbeslutet säger Sveriges Dövas Riksförbund (SDR): Jan Björklund får en bakläxa. SDR:s ombudsman, Jenny Ek, säger att det nu gäller att sätta press på regeringen att ändra förordningen om meritpoäng så fort som möjligt. Hur ska man göra med de elever som nu läser och har läst teckenspråk i gymnasiet – ska de få tillgodoräkna sig meritpoäng, frågar sig Jenny Ek? En annan fråga är lärarlegitimation. Riksdagen beslöt 2011 att enbart legitimerade lärare med lärarexamen och med minst ett läsårs undervisningserfarenhet har rätt att sätta betyg*. Men hur gör man med de teckenspråkslärare som saknar lärarexamen? Även om vissa frågor fortfarande är olösta, är Jenny Ek väldigt glad över riksdagsbeslutet.

– Jag tror att det kommer att leda till att fler elever väljer att läsa teckenspråk. Det är otroligt viktigt, säger Jenny Ek.

Statssekreterare Peter Honeth hos utbildningsdepartementet svarar bara att teckenspråk kommer att likställas med moderna språk framöver.

TEXT: NICLAS MARTINSSON & TOMAS LAGERGREN

FOTO: NICLAS MARTINSSON

*Lärarlegitimationskravet ska gälla fullt ut med start 1 juli 2018.

Ett tvåspråkigt riksgymnasium föreslås

I riksgymnasieutredningen "Likvärdig utbildning" finns förslag om stora förändringar. Ett av dem är att riksgymnasieskolorna för döva och hörselskadade i Örebro slås ihop.

Utredaren Ann-Marie Begler vill att det ska regleras så att elever får rätt till utbildning var de vill och att det ska finansieras av kommunen. Merkostnader ska staten stå för, till exempel hemresor och boende om eleven väljer riksgymnasiet.

– Det är bra att utredningen fastslår att det inte får ses som en kommunal besparing att skicka elever till riksgymnasiala utbildningar. Samma summa ska kunna erbjudas i stödåtgärder för eleven på hemorten, säger Ann-Charlotte Gyllenram, ordförande för föräldraorganisationen Barnplantorna.

Specialskolemyndigheten (SPSM) föreslås få ökat ansvar. De tar över antagningen till gymnasieskolan och får 12 miljoner kronor för att förstärka och utveckla teckenspråksundervisningen på lokal och regional nivå.

Utredaren anser att benämningen Riksgymnasiet för döva och hörselskadade, RGD/RGH, är föråldrad. Hon föreslår därför ett namnbyte till RGT – det tvåspråkiga riksgymnasiet. Det gör målgruppen tydligare då elever i specialskolorna i dag i större utsträckning använder både talad svenska och teckenspråk som undervisningsspråk.

De elever som väljer att gå i skola på hemorten ska också ha rätt att läsa teckenspråk enligt samma kursplan som de elever som går på RGT.

Hörselskadades riksförbund (HRF) är kritiskt till avgränsningen av målgruppen för RGT.

– Vi befärar att många hörselskadade ungdomar som behöver gå på riksgymnasiet riskerar att stå utan fungerande utbildningsalternativ om förslaget går igenom, säger HRF:s ordförande Jan-Peter Strömgren, som menar att argumenten för att utesluta elever som inte efterfrågar teckenspråk, men som har behov av anpassad undervisningsmiljö saknar verklighetsförankring.

– För många elever i vår målgrupp är det svårt att uppnå en fungerande kommunikation i hemskolan, säger Strömgren och

Risbergsskolan är en av de skolor som ingår i riksgymnasiet för döva idag.

menar att det är upprörande att utredaren insinuerar att en anledning till att ungdomar skulle söka till riksgymnasiet skulle vara att de "gärna flyttar hemifrån".

HRF har tidigare sagt att kommunerna inte har den kompetens de behöver ha för att ta hand om denna elevgrupp, vilket bland annat har konstaterats i Skolinspektionens rapporter.

Jan-Peter Strömgren tycker dock att det är bra att ställa krav på kommunerna att göra sina gymnasieskolor tillgängliga för hörselskadade, men betonar vikten av ett riksgymnasium:

– Min bestämda uppfattning är att det alltid kommer att finnas hörselskadade elever som behöver alternativ till hemskolan.

Barnplantorna tycker att det är rätt av utredaren att föreslå ett namnbyte.

– RGD/RGH är en ålderdomlig benämning. RGT är en mer adekvat benämning, tycker Ann-Charlotte Gyllenram.

Jenny Ek, ombudsman på Sveriges Dövas Riksförbund, tycker att utredningens förslag är både bra och dåligt.

– RGT har goda förutsättningar att erbjuda en gymnasieutbildning på elevernas villkor oavsett om de är döva eller hörselskadade. Det är ett steg åt rätt håll för det kan ses att riksgymnasiet får en språkprofil, säger Jenny Ek.

Hon vill att språkprofilen tydligt ska framgå att det är teckenspråk som är syftet, eftersom det finns många typer av tvåspråkighet. Och en elev som söker till RGD/RGH ska inte behöva tvingas välja mellan tal och/eller teckenspråk - utan kunna få både och, resonerar hon.

Det dåliga med utredningen är att den bortser från den stora grupp hörselskadade som inte kan tillgodose sig utbildning i sin hemkommun och inte ännu lärt sig teckenspråk, menar hon.

– De måste känna sig välkomna till RGT eftersom de i ett livsperspektiv kan behöva vara tvåspråkiga och lära sig teckenspråk. Det försvåras av utredningens förslag när förtydligandet av RGT:s målgrupp och ämnesplaner gör att denna grupp riskerar att lämnas utanför, säger Jenny Ek.

Ett litet pannkakshus på berget

I min förra Signerat-text konstaterade jag att saker och ting ibland inte är längre bort än en papperslapp.

Jag kom sedan att tänka på en pappersmeny i ett land långt borta, en gång för länge sedan då jag reste som backpacker i Sydostasien och med en kompis tog en avstickare till naturreservatet Cameron Highlands som ligger högt uppe i ett bergmassiv i Malaysia. Där uppe låg en liten pannkaksrestaurang som drevs av ett par som också hade menyer som man skulle peka ut sin beställning på. De var nämligen döva. Det var väldigt roligt och det borde inte vara något särskilt med det. En döv träffar en annan, och vad är det med det?

Jag har alltid haft svårt för detta med grupper. Att säga att man är den typen, har de åsikterna, att klä sig i vissa plagg, att gå på särskilda ställen. Att resa långt för att umgås med folk som har samma språk eller intressen snarare än för resmålet i sig. Vad ser man då? Vad lär man sig? Man söker sig dit där man är välkommen. Det är fint och något som alla behöver. Men när man börjar sätta upp regler för vilka som är välkomna sätter man också upp regler för vilka som inte är det. Till och med grupper för folk som varit ovälkomna någonstans eller alltid varit i samhällets utkanter har tendensen att till slut stänga dörren för dem som inte riktigt passar. Det är sorgligt. En grupp är skön att tillhöra, och oskön att bli utesluten från. Det är det som gjort att jag undvikit politiska partier, kvinnoföreningar, och klubbar för inbördes beundran. Det kan möjligtvis också ha med något som Groucho Marx träffande formulerade: *"Jag skulle aldrig kunna tänka mig att bli medlem i en klubb som tillåter såna som mig som medlemmar"*.

Men!

Trots allt är det något särskilt med att höra till en grupp. Det måste inte nödvändigtvis innebära att man stänger ut andra eller fångar in sig själv i ett nät. Det kan helt enkelt vara så att man istället för nät klättrar i ett nätverk bland många nätverk. Lite här och lite där. Det kan faktiskt också vara något bra med det, har jag sagt till mig själv då och då min inställning till grupptillhörighet flera gånger ifrågasatts.

Förutom det att väldigt många grupper faktiskt har ett viktigt mål att sträva efter – så är det något särskilt med att höra till en grupp. Att bära knappar på kappslaget på bussen för att se andra med samma knapp. Att läsa Twilight-böcker i skolkorridorer för att kunna välja team. Att rödvinsvänstern sitter på kaféer på Söder och behåller sin palestinasjal på. Att åkta överklass knäpper upp nedersta knappen i kavajärmen. Det är fänigt. Det är fint. Det är förståeligt. Det finns en vandringsägen jag faktiskt hoppas ska vara sann; att det finns ett internationellt nätverk av snabbare där de flesta ska vara pensionärer - för tanken på gråhåriga pensionärer som i hemlighet gaddat ihop sig mot samhället är rätt härlig!

Ja, att åka till jordens andra ände och ta en buss genom teodlingar längs slingrande bergvägar, vandra i naturreservat med exotiska växter och djur som man tidigare endast sett i böcker, för att sedan sätta sig på en liten restaurang och beställa jordgubbspannkaka utan att behöva använda en papperslapp. Att kunna resa över halva jordklotet och veta att man har något gemensamt med ett malajiskt par som driver en pannkaksrestaurang på en bergstopp – vad är väl det?

Det kan vara alldeles, alldeles underbart!

Jenny jobbar på kafé och tycker om fotboll, äpplen och snälla människor.

Ragnars rekordfångst

Fiskesemestern i Nordnorge (Söröya) med vännerna Göran Högberg, Tomas Hellström och Alf Karlsson glömmar han aldrig. Vistelsen fick en minnesvärd första dag:

– Vi kom dit tidigt på dagen och fick reda på att vädret var fint. Vi gjorde i ordning matsäck och kastade oss i båtarna och åkte iväg direkt. Vi fick upp massor av torsk, Göran fick upp en torsk på över 25 kilo. Självt fick jag tre stycken på 17 kilo vardera, ler han.

Men de var inte bäst den dagen – några danskar fick torskar på 35 (!) kilo. Inte konstigt att Söröya kallas för "Storfiskens rike". Och Ragnar Veer räknar ut att de fått upp ungefär ett ton, vilket betyder hela 1000 kilo torsk totalt räknat på 250 kilo per man, på en vecka. Mycket av fångsten läggs tillbaka i havet för kvoten för hur mycket man kan ta med hem ligger på max 20 kilo filé per person.

På frågan om han vill åka upp igen svarar han:

– Absolut! Och nästa gång jag åker upp blir kanske i april-maj, då är det säsong för fiske av havskatt och hälleflundra, säger Ragnar Veer, som fått blodad tand för fisket i Nordnorge.

TOMAS LAGERGREN

Vi bjuder på ett urval kortfattade nyheter som publicerats på vår webb: **dovastidning.se**
 Artiklarna finns i full version på sajten. Ha för vana att besöka den så missar du inget.

Attending Örebro

SVT Teckenspråks serie om de fyra ungdomarna Linus, Sara, Oliver och Sofia handlar om deras första stapplande steg på Riksgymnasiet för döva (RGD) i Örebro. För de flesta döva elever som går ut specialskolan är RGD en traditionell väg att gå. Många av eleverna bor i en annan stad än Örebro. För dem är det ett stort steg att flytta till Örebro, vilket skildras i dokumentären.

DT:s Tomas Lagergren har bloggat om serien och minns sin gymnasietid i Örebro.

Sökord: attending örebro (två artikelträffar)

FOTO: SVT TECKENSPRÅK

Tuffar på som vanligt

Regeringen har nyligen beslutat om att ändra förordningen för TUFF (Teckenspråksutbildning för vissa föräldrar). I dag ska TUFF prioritera de föräldrar som har barn som ännu inte har börjat skolan. Men från och med 1 oktober ska teckenspråksutbildningen i första hand ges till dess att barnet har gått ut grund-, special- eller grundskolan. Eva Andåker har ansvar för TUFF vid Specialpedagogiska skolmyndigheten. Hon säger att det i praktiken inte gör någon skillnad att förordningen ändras. "Vi har aldrig nekat någon förälder att läsa TUFF därför att barnet har varit för gammalt. Vi har till och med föräldrar som har vuxna barn", säger hon. Det som är nytt är dock att timsättningen ska höjas för de föräldrar som deltar i TUFF. Den har legat på samma nivå sedan TUFF:s start 1997.

Sökord: tuff

FOTO: LARS DAHLSTRÖM

DT recenserar Fame

Föreställningen visas i Örebro fram till 2 juni. En visuell explosion för våra sinnen utlovas. DT recenserar visukalen. Läs recensionen på dovastidning.se.

Sökord: fame

FOTO: RIKSTEATERN/JOACIM NILSSON

Författare Göran Skytte och Patrik Nordell samtar.

Bokmässan i Örebro

Ett femtontal döva författare deltog i bokmässan i Örebro, som hade teckenspråkstema i år. Det bjöds på många författarsamtal och föreläsningar. De flesta författare på plats hade skrivit böcker kring vår historia. Dövhistoria i all ära men Ingela Holmström, som skrivit den fiktiva boken "Våga leva", en fiktiv historia om en döv 17-årig tjej som går på Riksgymnasiet för döva i Örebro, efterfrågade fler fiktiva historier av/om döva på bokmässan.

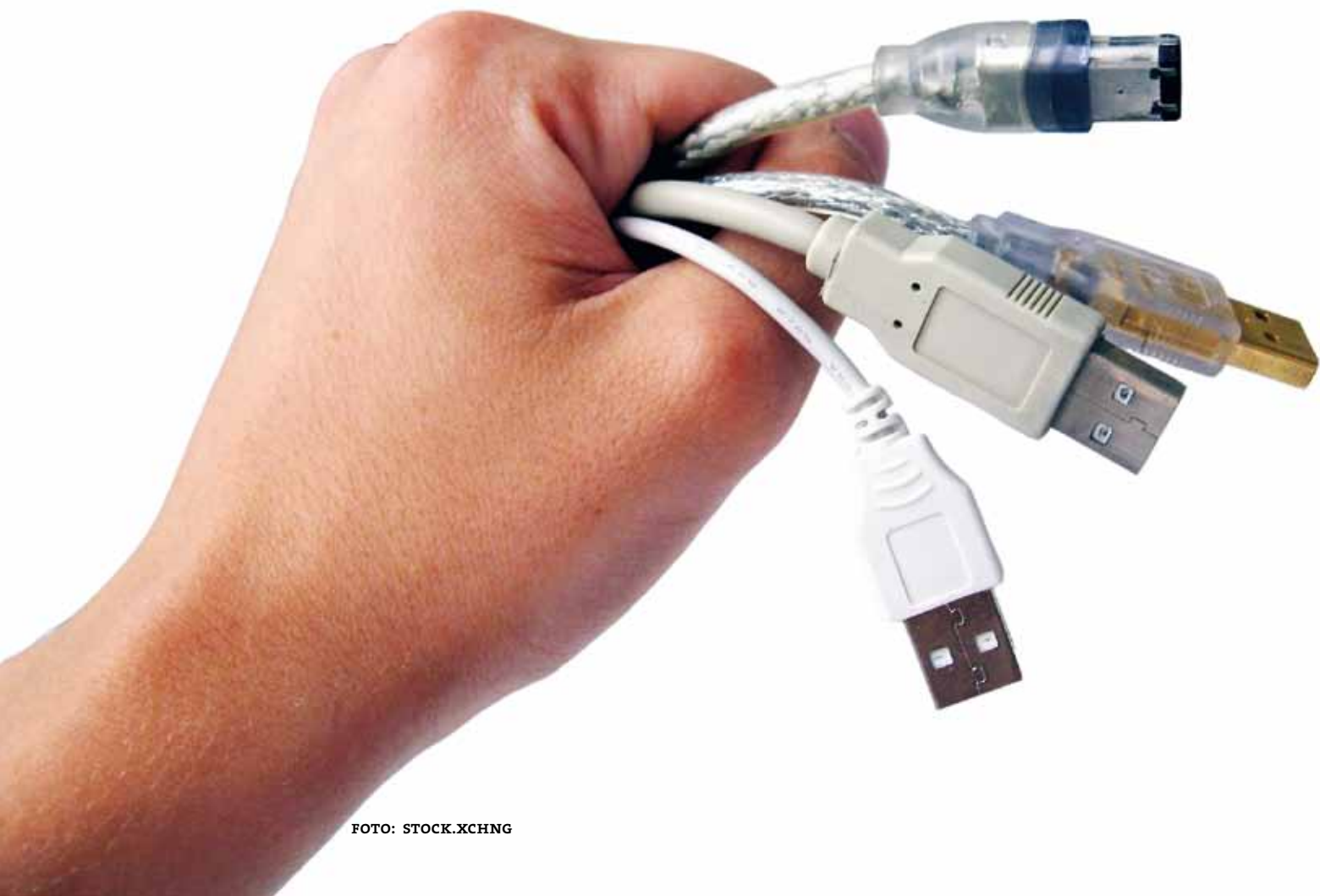
– Det görs för lite sådana böcker i dag, menade hon.

Sökord: bokmässan (två artikelträffar)

FOTO: TOMAS LAGERGREN

Tema: Bildtelefoni.net-härvan

Den här våren hade vi kunnat ringa en teckenspråkstolk mellan klockan 6 och 24 varje dag via app, bildtelefon eller videochatt. Bildtelefoni.net med utökade öppettider och nya kontaktvägar dröjer. Anledningen är att två leverantörer bråkar om vem som ska få driva förmedlingstjänsten. DT förklarar de många turerna.

Upphandling med komplikationer

VÅREN 2011: Två leverantörer slåss om Bildtelefoni.net

Örebro läns landsting som drev Bildtelefoni.net hade ett avtal med Post- och telestyrelsen (PTS) som gick ut 31 december förra året. PTS gjorde därför under våren 2011 en upphandling av förmedlingstjänsten som skulle börja gälla med start 1 januari i år. Planen var bland annat att "nya Bildtelefoni.net" skulle ha utökade öppettider: mellan 06 och 24 varje dag året runt. Sedan skulle förmedlingstjänsten också gå att nå via videochatt senast 31 mars 2012. Programmet kunde vara Oovoo, Skype eller någon annan motsvarande tjänst. Inte bara det, en app skulle också tas fram senast 15 augusti 2012 för Android-mobiler och -pekplattor, och för Ipad, Iphone och Ipod. Allt det här var en drastisk förbättring jämfört med "gamla Bildtelefoni.net". Den var öppen mellan 7 och 22 på vardagar och mellan 9 och 17 på helger och helgdagar. Den hade inte heller någon app och tog inte emot videochattsamtal.

Två leverantörer lämnade anbud: *Verbaldigitalius* och *Örebro läns landsting*.

Fyra företag samarbetar

Både Tolkföretaget TSP AB i Stockholm och Omnitor, som är känt för sina bildtelefoner, hade ett tag velat vara med och driva Bildtelefoni.net.

– Vi anser oss ha den bästa tekniska plattformen, säger Markus Ström, samordnare för marknadsavdelningen vid Omnitor.

– Vi vill ha en bredd i vårt företag, säger Therese Crammer, vice VD för TSP AB.

VD Ing-Mari Tovlin lägger till att det dessutom är roligt med bildtelefonförmedling. TSP AB är ett av Sveriges största tecken-språkstolkföretag och erbjuder arbetsplats-, utbildnings- och vardagstolkning med mera. Och de utför också bildtelefonförmedling i en mindre skala åt Örebro läns landsting. Nu vill de utöka den delen.

När Omnitor och TSP AB tog del av kravspecifikationen från PTS fann de att anbudsgivaren eller underleverantören skulle ha minst två års erfarenhet av förmedlingstjänst som inkluderade

tolkning av samtal eller call-center och att man haft ett utvecklingsuppdrag inom området videokommunikation under minst två år (räknat från tidpunkten för anbudsinlämnande, vilket var 11 maj 2011). Därför tog de kontakt med Verbaldigitalius i Trollhättan som Omnitor samarbetade med i ett annat projekt. Verbaldigitalius hade i fyra år ansvar för Teletal: en förmedlingstjänst för talstörda. Teletal-tjänsten är finansierad av PTS och drivs av en annan leverantör än Verbaldigitalius nu. Sedan har Omnitor också samarbete med ett franskt företag, Ivés, som har bildtelefonförmedling i sex länder, till exempel Frankrike och Storbritannien.

Verbaldigitalius har tre underleverantör i Ivés, Omnitor och TSP AB – detta för att klara PTS erfarenhetskrav.

Örebro har lång erfarenhet av Bildtelefoni.net

Tolkcentralen i Örebro utredde i projektform med start 1995 om bildtelefoni och förmedling gick att förena. Då hette projektet Bildtec och var finansierat av landstinget. Alla som bodde i Sverige kunde få testa att använda Bildtec. Syftet med projektet var att göra vardagstolkningen mer effektiv. Kommunikationsmyndigheten PTS som av regeringen har fått i uppdrag att göra Sverige mer tillgängligt med hjälp av IT-tjänster blev intresserad av Bildtec. PTS var sedan med och delfinansierade projektet. Det utvecklades snabbt, enligt Magnus Sjögren, verksamhetschef för Tolkcentralen i Örebro. 2007 gjorde PTS en upphandling av Bildtelefoni.net. Då var landstinget den enda anbudsgivaren. Anledningen till att de deltog i upphandlingen 2011 var att de ville fortsätta utveckla Bildtelefoni.net.

– Vårt huvuduppdrag är att ständigt arbeta för högsta möjliga tillgänglighet till tolkning för användarnas bästa allt utifrån Hälso- och sjukvårdslagen, säger Magnus Sjögren vid Tolkcentralen.

SOMMAREN 2011: Verbaldigitalius vinner upphandlingen

Den 1 juni meddelade PTS att Verbaldigitalius vann upphandlingen. De hade ett lägre minutpris: 25,25 kronor. Örebro läns landsting begärde 29,87 kronor. Det var 4,62 kronor mer; en skillnad som kan tyckas futtig men faktum är att det blir en betydande kostnadsbesparing för PTS. Om vi säger att Bildtelefoni.net har 750 000 minuter, sparar PTS nära 3,5 miljoner på att ha Verbaldigitalius som leverantör. Förra året hade Bildtelefoni.net 590 113 minuter – så långa var de själva förmedlade uppdragen. Men den leverantör som får driva ”nya Bildtelefoni.net” får ersättning för den tid från det att en användare får kontakt med en tolk till det att användaren och tolken avslutar samtalet. Alltså är ett samtal alltid längre än ett förmedlat uppdrag. Förra året fick Örebro läns landsting 26,3 miljoner kronor av PTS för drift av Bildtelefoni.net. Den summan var baserad på antal uppdrag, inte antal minuter.

Hur kan Verbaldigitalius vara billigare än Örebro läns landsting?

– Jag kan inte svara på varför vi har lägre pris, särskilt inte när jag inte kan jämföra med Örebro läns landstings kostnader. Verbaldigitalius kostnader önskar jag hålla för mig själv, säger Bengt Olsen, VD för Verbaldigitalius.

Enligt Magnus Sjögren, verksamhetschef för Tolkcentralen i Örebro, räknar man med att kunna bedriva tjänsten med samma budgetmodell som tidigare. Ett landsting får som bekant inte drivas i vinstsyfte. Det minutpris Örebro begär är självkostnadspris.

Örebro överklagar PTS beslut

Örebro läns landsting överklagade till Förvaltningsrätten i Stockholm. De menade att Verbaldigitalius enligt erfarenhetskravet skulle ha haft Teletal i minst två år under perioden 11 maj 2008 – 11 maj 2011. Verbaldigitalius drev Teletal under perioden 1 september 2005 – 31 augusti 2009. PTS ansåg att Verbaldigitalius uppfyllde samtliga erfarenhetskriterier. Verbaldigitalius framförde även att det inte står att uppdragen ska ha utförts *i sin helhet* under de tre senaste åren. Sedan var PTS tolkning av kommunallagen och lagen om offentlig upphandling att landstinget inte hade rätt att lämna anbud och ingå avtal för rikstäckande tjänster. Det kan tyckas obegripligt att PTS först antog landstingets anbud för att sedan ifrågasätta landstingets rätt att driva Bildtelefoni.net. Men Charlotte Murray, chef för upphandlingsenheten på PTS, säger att det är viktigt att utreda för framtiden om ett landsting har rätt att lägga anbud på en rikstäckande tjänst då den frågan har väckts i ett annat mål.

Landstinget ansåg också att Verbaldigitalius hade andra organisatoriska och tekniska brister.

HÖSTEN 2011: Förvaltningsrätten ger Örebro rätt

Den 1 september meddelade Förvaltningsrätten i Stockholm att de gick på landstingets linje i fråga om erfarenhetskravet.

PTS och Verbaldigitalius överklagar

PTS och Verbaldigitalius överklagade var för sig Förvaltningsrättens beslut till Kammarrätten i Stockholm. Skillnaden den här gången var att det var tre parter: PTS, Verbaldigitalius och Örebro läns landsting. I förvaltningsrätten var det två parter: landstinget mot PTS. Verbaldigitalius fick dock tillfälle att yttra sig där.

Återigen framförde både PTS och Verbaldigitalius att landstinget inte hade rätt att delta i upphandlingen.

Landstinget var, och är fortfarande, av en annan uppfattning.

– Vi ser bildtelefonin som ett landstingsuppdrag, det vill säga vardagstolkning enligt Hälso- och Sjukvårdslagen, vilket står helt klart när man inser vilken typ av uppdrag som faktiskt utförs i bildtelefonin. Men det utesluter ju inte att även PTS har ett uppdrag och ansvar, säger Magnus Sjögren vid Tolkcentralen i Örebro.

Varför säger ni att bildtelefoniförmedling är ett uppdrag för landstingen när det är PTS som finansierar Bildtelefoni.net, inte landstingen?

– Landstingen är skyldiga att bedriva vardagstolkning enligt lag. PTS skall se till att kommunikation är tillgängligt för alla. Varför kan inte Bildtelefoni.net precis som den nationella tjänsten 1177 (sjukvårdsrådgivningen) överföras från att förvaltas av PTS till att förvaltas av landstingen? säger Magnus Sjögren.

Han tillägger samtidigt att tolkutredningen föreslår att den nationella tolkmyndigheten ska ha ansvar för Bildtelefoni.net. Någon proposition har ännu inte kommit. Alltså får man avvaka och se vad som händer med tolkutredningens förslag.

I landstingets yttrande för Kammarrätten skriver man att Tolkcentralen i samarbete med PTS har utvecklat Bildtelefoni.net under 15 års tid. PTS har under dessa år aldrig ifrågasatt landstingets roll.

Vintern 2011/2012: TSP AB hoppar av

Den 7 december sade TSP AB upp underleverantörsavtalet med Verbaldigitalius. Det var då fortfarande inte klart vem som skulle få driva Bildtelefoni.net efter nyår. Verbaldigitalius och Omnitor var beredda att ta över tjänsten från Örebro läns landsting redan vid årsskiftet. TSP AB däremot ansåg att det inte var en bra idé att driva Bildtelefoni.net medan tvisten pågick i Kammarrätten för utgången var oviss. De måste på kort tid ordna en lokal och anställa tolkar som de sedan kanske måste säga upp ifall landstinget vann tvisten. Verbaldigitalius och underleverantörerna har, enligt TSP AB, inte heller haft någon förberedelse under hösten.

Media uppmärksammar Bildtelefoni.net

ETC Örebro och SVT Tvärsnytt rapporterade om att många var oroliga för att Bildtelefoni.net skulle ligga nere efter nyår. Örebro läns landstings avtal med PTS skulle gå ut den 31 december 2011. Till DT gav dock PTS ett lugnande besked:

– Vi kommer att göra allt i vår makt för att Bildtelefoni.net ska fortsätta utan avbrott.

Örebro läns landsting får ett förlängt avtal

PTS kunde inte förutse att rättsprocessen skulle ta så lång tid. Förutom att PTS den 9 december fick veta av TSP AB att deras avtal med Verbaldigitalius var uppsagt, fick de också reda på att Verbaldigitalius hade mejlat Tolkcentralen i Örebro och frågat om de kunde ha tolkcentralen som underleverantör. Det skedde innan TSP AB sade upp avtalet med Verbaldigitalius. PTS tyckte att det visade klart att de på Verbaldigitalius inte på något sätt var förberedda. Sedan menade PTS att det inte var rätt mot användarna att byta leverantör med så kort varsel. TSP AB delade den åsikten. PTS beslöt därför att göra en direktupphandling och ge Örebro läns landsting ett förlängt avtal med sex månaders uppsägningstid som skulle gälla tills tvisten var över. Landets Bildtelefoni.net-användare kunde pusta ut. Men förmedlingstjänsten skulle ha samma öppettider som 2011 och inte vara nåbar via app och videochatt.

Verbaldigitalius över-klagar PTS beslut

I februari i år bestämde sig Verbaldigitalius för att överklaga PTS beslut om direktupphandlingen till Förvaltningsrätten i Stockholm. De ansåg sig ha blivit felaktigt behandlade av PTS och menade att avtalet med TSP AB var giltigt. Men TSP AB har inget intresse av att samarbeta med Verbaldigitalius. Enligt PTS måste Verbaldigitalius avtal med TSP AB vara giltigt under hela avtalsperioden ifall Verbaldigitalius tar över Bildtelefoni.net, vilket det inte är då avtalet har sagts upp. Verbaldigitalius menade även att de hade de resurser – teknik och tolkar – som krävdes från och med 1 januari 2012, oavsett om TSP AB levererade eller inte.

MARS 2012: SDR reagerar på Verbaldigitalius formuleringar

I ett yttrande till Förvaltningsrätten i Stockholm angående PTS direktupphandling skriver Verbaldigitalius att det enligt Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) finns cirka 60 000 teckenspråksanvändare i Sverige och att Bildtelefoni.net, baserat på årsbasis för 2010, har drygt 3700 unika användare. Alltså betyder det enligt Verbaldigitalius att cirka 94 procent av teckenspråksanvändarna klarar sig utan Bildtelefoni.net och att det därför

inte gör något om Bildtelefoni.net tillfälligt ligger nere om PTS förlängda avtal med landstinget ogiltigförklaras. Skrivelsen fick både PTS och Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) att reagera. SDR har aldrig skrivit på sin hemsida att det finns 60.000 teckenspråksanvändare. Bara att det finns 8000-10 000 barn- och ungdomsdöva och cirka 30 000 teckenspråksanvändare. "Det är alltså helt fel att säga att 94% av målgruppen INTE använder tjänsten", skriver SDR i ett brev till PTS. PTS självt tycker att det är oroväckande att en presumtiv leverantör av Bildtelefoni.net inte tycker att tjänsten är samhällsviktig och av allmänintresse för användarna. Verbaldigitalius tillbakavisar det påståendet men menar samtidigt att det inte finns tvingande hänsyn till allmänintresse enligt lagen om offentlig upphandling för att det förlängda avtalet ska bestå.

– Vi kan inte acceptera Verbaldigitalius formuleringar. Tjänsten är otroligt viktig, säger Ing-Mari Tovlin, VD för TSP AB.

Bildtelefoni.net hade 204 762 anrop, eller uppdrag som landstinget uttrycker det, förra året. Alla tolkcentralers vardagsproduktion var cirka 100 000 uppdrag ifjol.

– Skulle tjänsten läggas ned eller ha allvarliga störningar skulle många av de vardagsuppdrag som i dag genomförs i bildtelefonin komma att uppstå som vanlig vardagstolkning, säger Magnus Sjögren vid Tolkcentralen i Örebro.

Verbaldigitalius kommer inte till mötet

PTS bjöd in Omnitor, TSP AB och Verbaldigitalius till möte den 16 mars. Inbjudan var skickad den 14 mars. Klockan 20.36 kvällen innan meddelade Bengt Olsen PTS att Verbaldigitalius inte skulle komma till mötet. Anledningen var att mötet skulle vara en konkurrenspräglad dialog, som enligt VD Bengt Olsen betyder risk att någon part kan känna sig förfördelad och sedan bli utesluten. PTS svarade honom att mötet inte skulle vara en konkurrenspräglad dialog utan syftet med mötet var att "sondera terrängen" inför ett eventuellt avtalsskrivande. Omnitor och TSP AB kom till mötet. TSP AB meddelade att avtalet med Verbaldigitalius var uppsagt. PTS gjorde bedömningen att leveranskapacitet saknades vid tidpunkten för avtalstecknande. Därför valde PTS att diskvalificera Verbaldigitalius och ge Örebro läns landsting uppdraget att driva "nya Bildtelefoni.net": precis som landstinget ville från början.

Ännu ett överklagande från Verbaldigitalius

Verbaldigitalius valde att överklaga PTS beslut om att ge landstinget uppdraget att driva "nya Bildtelefoni.net" till Förvaltningsrätten i Stockholm. De menade att det är först vid avtalsstart, inte vid tidpunkten för avtalstecknande, som Verbaldigitalius ska ha den leveranskapacitet som krävs.

Örebro överklagar Kammarrättens beslut

Kammarrättens i Stockholm dom är överklagad av Örebro läns landsting till Högsta förvaltningsdomstolen. Vid DT:s pressläggning har inte något prövningstillstånd getts. Det är alltså inte klart om Högsta förvaltningsdomstolen ska ta upp målet.

Varför gjorde ni det? Ni fick ju i mars uppdraget av PTS att driva Bildtelefoni.net vidare, med utökade öppettider och nya kontaktvägar.

– Eftersom vi ansåg att Kammarrättens dom var felaktig begärde vi överprövning. Några dagar senare meddelade PTS nytt tilldelningsbeslut där Örebro läns landsting utsågs till leverantör, säger Magnus Sjögren, verksamhetschef för Tolkcentralen i Örebro.

Bildtelefoni.nets framtid osäker

Tankesmedjan Den nya välfärden är också inblandad i Bildtelefoni.net-affären. De menar att det inte är lagligt för Örebro läns landsting att tolka samtal från hela Sverige. Förvaltningsrätten i Karlstad prövar nu frågan om landstingets rätt att driva Bildtelefoni.net. Konkurrensverket har av Verbaldigitalius blivit ombett att titta på om PTS direktupphandling var riktig. Allt detta gör Bildtelefoni.net-affären fortsatt rörig.

På frågan om vad Magnus Sjögren på Tolkcentralen tycker om de många turerna, svarar han att det är mycket tråkigt att ”nya Bildtelefoni.net” dröjer.

– Det är synd att det inte blir av förrän alla tvister är klara och det kan komma att ta lång tid. Att de nya kontaktvägarna uteblir tycker nog vissa hjälpmedelsleverantörer är toppen för då kan man fortsätta att sälja dyr teknik som innebär att färre ges enkel tillgång till tolktjänster, säger Magnus Sjögren.

Enligt ETC Örebro har de rättsliga processerna kostat landstinget en halv miljon kronor bara i advokatarvoden.

Bengt Olsen vid Verbaldigitalius skyller på PTS att de rättsliga processerna kan ta lång tid för det är PTS som gjort fel. PTS skulle ha väntat tills det var klart att, eller om, Högsta förvaltningsrätten hade gett Örebro läns landsting prövningstillstånd innan PTS gav Örebro läns landsting uppdraget att driva ”nya Bildtelefoni.net”. Verbaldigitalius menar också att om landstinget och PTS tecknar avtalet om Bildtelefoni.net, så trotsar de Högsta förvaltningsdomstolens och Kammarrättens i Göteborg beslut som förbjuder Tolkcentralen i Örebro att teckna avtal.

– PTS har inte tecknat något avtal med Örebro Läns Landsting. Vi avvaktar samtliga parallella processer, säger Charlotte Murray, chef för upphandlingsenheten vid PTS.

APRIL 2012: PTS gör allt de kan

PTS säger att Bildtelefoni.net är säkrad för användarna genom att de har ett kortsiktigt avtal med Tolkcentralen i Örebro medan tvisten pågår. Men Verbaldigitalius säger till Dövas Tidning att om de vinner i målet om det förlängda avtalet, och om förvaltningsrätten beslutar att det avtalet inte ska bestå, kan det innebära att Bildtelefoni.net inte har någon leverantör förrän målet om PTS beslut att ge Örebro uppdraget att driva ”nya” Bildtelefoni.net är avgjort i rätten.

Hur säkrad är Bildtelefoni.net för användarna då?

– PTS gör allt i sin makt för att Bildtelefoni.net ska fortsätta utan uppehåll, säger Charlotte Murray.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

Bildtelefonens historia i Sverige

1960-TALET: Telekomföretaget Ericsson, inspirerat av andra länder, började ta fram prototyper av bildtelefonen i mitten av 1960-talet. Kostnaderna skenade iväg. Ericsson och Televerket avslutade projektet 1977.

1990: Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) deltog i ett försök med bildtelefon. Hastigheten var 2 mbit/s. Man använde sig av ISDN-tekniken (standard för digital telefoni). Även tolkcentralen i Örebro och Stockholms Dövas Förening deltog i försöket.

1995: Tolkcentralen i Örebro läns landsting startade en lokal försöksverksamhet med bildtelefonförmedling. Projektet hette Bildtec.

1997: Bildtec var öppet för användare utanför Örebro läns landsting. PTS var med och delfinansierade.

2008: Förmedlingstjänst för bildtelefoni bytte namn till Bildtelefoni.net.

2012: 1990 kostade en bildtelefon 250 000 kronor (värde 400 000 i dag). Nu är bildtelefonerna avsevärt billigare, betydligt mindre och är bärbara och stationära.

Källor: Centrum för Näringslivshistoria, Hilde Haulands rapport för Hjälpmedelsinstitutet, SCB och SDR-Kontakt

Statsminister Tage Erlander pratade med Lennart Hyland via bildtelefon år 1969. Bilden kommer från Ericssons arkiv hos Centrum för Näringslivshistoria.

Lukas Valdivieso är sex år, hörselskadad och går på en skola för döva barn i Cochabamba. Här är han med sina föräldrar, Eliana Reinaga och Gualberto Valdivieso.

Mauricio Crespo, ordförande för APANH

Föräldrar i Bolivia kämpar för sina barn

De får ingen hjälp i skolan, sällan ens någon diagnos. Den som är döv eller hörselskadad i Bolivia hamnar ofta utanför samhället. Men en grupp föräldrar vägrade att se sina hörselskadade barn diskrimineras.

När Mauricio Crespo och hans fru upptäckte att deras då tvååriga son Nicolas var hörselskadad stod de först handfallna. Det fanns ingen hjälp att få, inget ekonomiskt stöd, ingen information.

Till att börja med tog det lång tid att ens få reda på att det var en hörselskada som låg bakom Nicolas icke existerande språk – inte ett ord försökte han härma trots att han var två.

Familjen reste till Chile och till Argentina, bara för att upptäcka att det stöd föräldrarna fick där, inte fanns i Bolivia.

De började söka efter fler föräldrar med samma erfarenheter som de själva. Till slut var de en grupp föräldrar som tampades med samma frågor, problem och vändor.

Strax därefter kom de i kontakt med företrädare från svenska Hörselskadades Riksförbund (HRF), som stöttade dem ekonomiskt och bidrog med kunskaper och erfarenheter i att skapa en formell organisation för hörselskadade barn.

Det är tidig eftermiddag i Cochabamba, tre år senare. Solen värmer fortfarande. Från träden i den lummiga trädgården dlinglar mangofrukter och lime.

Vid ett bord på organisationen APANH:s (organisationen för föräldrar och vänner till hörselskadade barn) kontor i La Casa Sueca, det svenska huset, sitter några föräldrar samlade. I dag har organisationen totalt 40 medlemmar. Föräldrarna runt bordet har alla hörselskadade barn i sex-sjuårsåldern.

Alla har gjort samma resa, vandrat från institution till institution, knackat på hos staten och kommunen för att få hjälp. För att nå samma resultat – inget alls. Den största oron gäller utbildningen. Någon anpassad utbildning för hörselskadade finns inte.

– Vad kommer våra barn att få för möjligheter i livet? I skolorna finns inget stöd att få. Ibland tar de inte ens emot barn som har en hörselskada. Och tar de emot dem är det inte ovanligt att de bara får sitta där i ett hörn utan att vara delaktiga. Som en möbel, säger Mauricio Crespo.

Deras erfarenhet har varit ett stort ointresse från skolan och en total brist på kunskap inom utbildningsväsendet.

– Det finns 20-åringar som fortfarande inte har tagit studenten, tioåringar som går i skolan med sexåringar. Det blir ett psykologiskt trauma för de här barnen.

Det finns en privat skola för döva barn i staden. Men där går pedagogiken uteslutande ut på att lära ut teckenspråk. Och eftersom både Mauricio och de andra föräldrarna vill göra allt för att få sina hörselskadade barn att på sikt kunna tala, så var skolan inte ett fungerande alternativ.

Enligt Charlotta Göller som håller i projektet vid HRF i Sverige, finns en mängd problem med hur man i Bolivia möter döva och hörselskadade.

– Hörselskadade faller ofta mellan stolarna och är en okänd grupp. De väljer ofta att identifiera sig som döva, vilket ger dem ett språk och en gemenskap, samtidigt som deras hörselrester och tal inte tas tillvara. Eller så lever de hörselskadade som hörande och döljer sin hörselskada bäst de kan, men utan möjlighet att vara helt delaktiga och ta till sig information, säger Charlotta Göller.

Även hon lyfter fram skolan som en av utmaningarna.

– Döva och hörselskadade barn har behov av undervisning på teckenspråk eller med anpassade klassrum, pedagogik, mindre klasser och tekniska hjälpmedel.

I Bolivia tillgodoses i dag inget av detta.

Situationen är tuff, men det finns ändå de i landet som har det värre. Medan föräldrarna i organisationen gör allt för att ge sina barn en framtid för att de ska kunna vara delaktiga i samhället, gör många föräldrar på landsbygden precis tvärtom.

Eftersom de döva eller hörselskadade barnen sällan kan tillgodogöra sig utbildningen i en vanlig skola för normalhörande, så behåller föräldrarna dem helt enkelt hemma.

Resultatet är förödande.

– De barn som har en hörselskada, men som inte får hjälp, de blir i princip som helt döva. Och i Bolivia marginaliseras de döva helt. Möjligheterna för dem i livet är minimala, säger Mauricio Crespo.

Lukas Valdivieso är sex år, det enda barnet som sitter med de vuxna vid bordet – och alldeles oerhört uttråkad. Han har ritat och druckit läsk, men nu vill han verkligen gå hem.

– Han använder egentligen hörapparat, men när han kommer hem så brukar han ta den av sig. Han tycker att den skaver. Men han hör när vi skriker på honom, säger Eliana och skrattar.

Trots skrattet är det en jobbig tid för familjen. Lukas föräldrar är de enda vid bordet som valt att låta honom gå i stadens dövskola, men nu har läkaren sagt att hans språk inte utvecklas och att han borde gå i en skola med hörande barn.

– Det känns väldigt oroligt. Jag är rädd att lärarna inte ska bry sig om honom och kanske bara låta honom sitta i ett hörn. De har ju ingen erfarenhet och det finns ju inte så många som Lukas, säger Eliana.

Lukas behöver egentligen en annan sorts hörapparat än den han har, men den skulle kosta runt 2500 dollar. Kommer den inte att hjälpa Lukas tillräckligt så är alternativet att operera in cochleaimplantat (CI), ett ingrepp som kostar över 20 000 dollar att göra i landet.

I ett land där minimilönen ligger på motsvarande 800 kr i månaden och medellönen runt det dubbla, är det ingen liten investering, ens för landets medelklass.

Eliana skakar på huvudet, trött.

– Ja, jag vet inte hur vi ska göra. Vi skulle få sälja allt vi äger.

Det är också vad flera av föräldrarna har gjort. Någon har sålt sitt hus, en annan skuldsatt sig. En man berättar om hur hela släkten arbetade i ett år, de ordnade lotterier, gick ut och bad om hjälp i radio och tv, för att samla in pengar till hans dotters implantat.

Men för att cochleaimplantat ska fungera behövs inte bara professionella läkare, utan dessutom lång träning med hjälp av erfarna logopedier. Men inte heller den kunskapen finns i landet. Och implantat utan påföljande träning är att slänga pengarna i sjön, menar många. Möjligheten att uppfatta ljud kan förbättras, men fortfarande vet inte barnet hur det ska tolka det som det hör, eller prata själv.

I brist på expertis gör föräldrarna det de kan: prata med sina barn så mycket de kan.

På HRF är man inte enbart positiv till satsningarna på cochleaimplantat (CI).

– Vi anser att det finns en övertro på tekniken och vad implantaten kan göra för barnen. Vi är positiva till CI i sig, men implantat gör inte någon hörande, utan personen blir hörselskadad, säger Charlotta Göller.

Hon menar att risken är stor att många, i både Sverige och Bolivia, ser CI som den optimala lösningen och förväntar sig att barnen ska bli hörande och få en helt "normal" hörselutveckling.

– Det är sällan fallet. I Sverige har barnen bättre förutsättningar eftersom de flesta opereras före ett års ålder och inte har missat så lång tid av sin tal- och hörselutveckling.

På HRF ser man med oro på att bolivianska föräldrar skuldsätter sig för att kunna ge sina barn implantat, med följderna att den ena föräldern kanske åker och jobbar i USA eller Europa i flera år för att betala av skulden.

– Det blir en enorm besvikelse när barnen inte utvecklas som de har förväntat sig, säger Charlotta Göller.

För organisationen är nu målet att få fler medlemmar. Man har knutit kontakt med en föräldragrupp i La Paz och en i Santa Cruz. Men behovet borde vara större, menar föräldrarna.

– Man säger att cirka ett av 1000 barn föds med en hörselskada. Det betyder att det borde finnas runt 5000 med hörselskador i och runt Cochabamba. Var är alla andra? frågar sig Mauricio Crespo.

För att synliggöra gruppen hörselskadade barn pratar organisationen med tidningar och radio, åker runt i skolor och informerar. De försöker påverka stat och institutioner för att de på något sätt ska stödja familjerna och vill att alla nyfödda barn ska hörseltestas.

De försöker också öka sin egen kunskap, bland annat planeras en kurs i teckenspråk för både barn och föräldrar.

Men som Mauricio Crespo säger, de lär sig själva undan för undan, det finns ingen i Bolivia som gjort det här förr.

– Vi improviserar. Det finns ingen guide och vi vet inte hur vi ska göra, men vi försöker. De här barnen ska få hjälp, de ska inte marginaliseras.

TEXT & FOTO: MARIA SUNDÉN JELMINI

Hörselskadade barn i Bolivia

Organisationen APANH (Asociación de Padres y Amigos de Niños Hipoacusicos) finns i Cochabamba i Bolivia och bildades 2009. För tre år sedan utfördes den första CI-operationen i Cochabamba av argentinska läkare. Tack vare finansiering från Japan planeras nu den första skolan för hörselskadade barn. HRF-projektet går ut på att utveckla APANH och finansieras av Sida genom paraplyorganisationen Shia. Budgeten är på 500 000 kr per år och löper fram till 2014 med en möjlig förlängning. Projektet påbörjades i januari 2012, efter en startfas på två år när organisationen grundades. HRF har för tillfället inga andra utlandsprojekt.

Hörande tror inte att döva kan spela

Hörande bolivianer blir förvånade när de ser att döva kan både spela fotboll och följa reglerna. Det säger Kjell Gunnå, som håller i ett idrottsprojekt i Bolivia.

Svenska Dövidrottsförbundets har ett treårigt projekt i Bolivia i samarbete med SHIA. Förbundssekreterare Kjell Gunnå håller i det projektet med start 2011. Egentligen började allt 2007. Man konstaterade att det bolivianska dövidrottsförbundet, Fedeboiso, inte var väl fungerande och inte demokratiskt uppbyggt.

– Direktiven kom uppifrån istället för nerifrån, från gräs-rötterna som i Sverige, säger Kjell Gunnå.

Fedeboiso hade inte heller något ekonomiskt stöd alls. Kjell Gunnå reste till och från Bolivia under perioden 2007-2010. Bland annat föreläste han på Fedeboisos stormöte om hur organisationen kunde utvecklas. Bland annat skulle man stifta stadgar, ha en årlig stämma och ökat medlemsinflytande. Man måste också våga ta kontakt med myndigheter.

2009 hände något stort; Bolivia var med i Deaflympics för alla första gången. Tre döva bolivianer tävlade i Taipei, Taiwan. Deltagandet kunde ske tack vare bidrag från idrottsministeriet.

Nu finns minst 11 dövidrottsklubbar i Bolivia. Några av dem har lyckats få bidrag. Men ännu har Fedeboiso inte fått något bidrag till sitt kansli.

Döva bolivianer spelar basket, fotboll, volleyboll och tränar simning och friidrott. Fotboll är populärt i landet.

– Det betyder mycket för döva bolivianer att ha en aktivitet att gå till. De flesta av dem är arbetslösa, säger Kjell Gunnå.

Men för dem som har jobb är det desto svårare att hinna med idrott och engagera sig i sin idrottsklubb. Många döva arbetar 10-12 timmar om dagen.

Att sporta är också ett bra sätt för döva att integreras i samhället och träffa hörande i och med att de tävlar mot dem, till

exempel i fotboll. Hörande blir ofta förvånade när de ser att döva både kan spela och följa reglerna.

– Många tror att döva är ”utvecklingsstörda”, säger Kjell.

Fedeboisos sekreterare, Javier Nuñez, säger på SHIA:s hemsida att det inte är optimalt att döva går i samma klass som elever med synskada och intellektuell funktionsnedsättning. Kjell Gunnå anser att det är olyckligt att inga fungerande teckenspråkiga dövsolor finns i Bolivia. Eftersom döva inte har bra utbildning och jobb, är synen på döva negativ i Bolivia. Döva får inte heller ta körkort i landet.

– Döva är egentligen precis som hörande. Det finns lata, duktiga, snälla, elaka, rika... döva. Den genomsnittliga döva bolivianen är densamma som genomsnittsbolivianen, säger Kjell Gunnå, som tycker att det skulle vara bättre att låta döva och hörselskadade gå tillsammans i skolan och inte bara satsa på tal utan också på teckenspråk och visuella hjälpmedel.

NICLAS MARTINSSON

Nu har Cochabamba ett Dövas hus

Edith Steiner från Göteborgs Dövas Förening håller också i ett SHIA-projekt i Bolivia. Projektet syftar till att förstärka dövföreningen i Cochabamba. 2007 var föreningsbyggnaden inte klar. Men tack vare pengarna från SHIA och GDF kunde bygget slutföras 2010. ”Det blev väldigt fint”, säger Edith. Nu finns en stor sal i vilken man kan ha möten, lekar och fester. GDF:s Boliviaprojekt varar fram till 2013. Under 2014 utvärderar GDF och SHIA. Dövföreningen har ett slags tolkcentral med fem tolkar som delar på två halvtidstjänster betalda av SHIA. ”De två halvtidstjänsterna räcker inte till”, säger Edith. Döva har tolk när de till exempel träffar läkare eller besöker en myndighet. Nu tänker föreningen ordna en teckenspråksutbildning för föräldrar till döva barn och försöka få sektionerna för ungdomar, kvinnor och sport att fungera bättre. Någon pensionärssektion finns inte. ”Den behövs”, säger Edith, som har besök av tre döva bolivianer och två hörande bolivianska tolkar i Sverige. De har fått hälsa på Tolkcentralen, Dövteamet i Göteborg och tolkutbildningen med flera, och fått se hur en bildtelefon fungerar.

NICLAS MARTINSSON

7 frågor:

Staffan Hellström är den första döva teknologie doktorn i Sverige.

Hur känns det nu att vara klar med avhandlingen "Exciton-plasmon-interaktioner i halvledar-och-metall-nanostrukturer"?

– Det känns skönt men också lite konstigt. Jag har ju forskat i fyra år och nu är jag "plötsligt" klar.

Vad handlar avhandlingen om?

– Om hur man kan få tag på en bättre beräkningsmetod för hur nanostrukturer som består av både metaller och halvledare beter sig när man belyser dem med ljus. För att få en bättre förståelse för kombinationen, tittade jag först på strukturer av bara metaller och bara halvledare. Sedan visade jag hur man kombinerar dem och tog reda på vad som händer då och vad som skiljer sig åt i resultaten från de mindre noggranna beräkningsmetoderna som funnits förut.

Vad har du kommit fram till?

– När man ovanpå en infraröd fotodetektor har en tunn metallfilm som man gjort hål i, har flera andra sett en ökning av känsligheten för fotodetektorn men inte förklarat varför på ett bra sätt. Det lyckades jag med, och använde den kunskapen för att föreslå ändringar för att få en ännu bättre känslighet. Jag lyckades också hitta en bidragande orsak till varför absorption och luminescens i halvledar-nanopartiklar inte sker vid samma energi. Dessutom hur man bäst gör noggranna beräkningar på kombinerade strukturer, vilket visade sig ofta ge svagare men mer realistiska resultat jämfört med äldre metoder.

Vad kan din forskning ha för betydelse för omvärlden?

– Många tror att vi forskare gör genombrott hela tiden. Så är det ofta inte - oftast blir det små bidrag på väldigt smala

områden. Det jag kommit fram till när det gäller metaller kan leda till bättre värmekameror. Men när det gäller enbart halvledare är det mest bara teori. Den bättre metoden för kombinationen av halvledare och metaller kan användas på många sätt av andra vetenskapsmän, främst för nya sensorer i medicinsk forskning. Man kan inte alltid veta vilken nytta ens forskning kommer att göra. Vi får se.

Hur känns det att du är den första döva teknologie doktorn i Sverige?

– Det känns roligt att kunna visa att döva också kan forska i väldigt avancerade ämnen, inte "bara" humaniora.

Din disputation hölls på talad och skriven engelska, talad svenska och svenskt teckenspråk. Varför skriven engelska?

– Mitt ämne är väldigt svårt för tolkarna. Det är lättare för dem att tolka från talat språk till teckenspråk än tvärtom. Min egen presentation höll jag på teckenspråk med en färdig-skriven text för tolkarna att följa, och mina svar på opponentens frågor skrev jag på min dator så att det blev mindre risk för felöversättningar. En tolk läste upp svaren och en annan tolkade till teckenspråk för publiken. Publiken kunde också se vad jag skrev på en stor skärm.

Vad ska du göra nu?

– Jag har börjat söka jobb på både privata företag och universitet. Det som är säkert är att jag vill fortsätta verka på teknikområdet. Jag kan tänka mig att arbeta med sensorer, till exempel solceller eller kamerachip eller något liknande. Man kan faktiskt utföra vetenskapliga arbeten på ett företag också.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Mångsysslaren Ingela Holmström

Året 2008 var ett speciellt år för Ingela Holmström. Då blev hon mångsysslare i ordets rätta bemärkelse. Hon var tjänstledig från jobbet som språklärare på Virginska skolan och hade precis lagt ned sitt andra företag, barnpassningsfirman "Tidsfristen". Men några alternativ saknades inte. Tvärtom.

Den våren hände mycket, speciellt i april, berättar Ingela Holmström. Hon hade då fått ett tillfälligt jobb som projektledare på SIT. Samtidigt som hon fick det arbetet, funderade hon på att doktorera i teckenspråk vid Stockholms universitet. Hon har en master examen i teckenspråk från 2003. Hon kontaktade teckenspråksprofessor Brita Bergman. Det visade sig att någon möjlighet att doktorera inte fanns.

– Jag bildade då mitt tredje företag, Teckenbro Media, som bland annat säljer medietjänster till SVT, tillsammans med Joel Kankkonen och Barica Hurtig-Zupanic, säger Ingela.

Hon drog igång företaget för hon var osäker på om tjänsten på SIT kunde förlängas.

I samma veva berättade Lars-Åke Domfors på Örebro universitet att tre doktorandtjänster i pedagogik var utannonserade vid Örebro universitet och tyckte att Ingela skulle ansöka.

– Jag tänkte "varför inte". Jag hade ju jobbat som lärare och ville inte tillbaka till Virginska skolan.

Samtidigt fick hon veta att tjänsten på SIT blev förlängd. Och hon gav dessutom ut "Våga leva", en fiktiv bok om den döva 17-åriga Petra som pluggar på riksgymnasiet i Örebro. Allt detta hände i april.

Plötsligt fick hon ta ställning till många saker: Det fasta jobbet på Virginska skolan, tjänsten på SIT, det nybildade företaget

NAMN: Ingela Holmström

ÅLDER: 41 år

FAMILJ: Maken Roger och två barn, Linus och Elin

BOR: Villa i Lundby, Örebro

GÖR: Mångsysslare

GILLAR ATT GÖRA: Träffa folk och umgås. Och att träna, åka slalom.

GILLAR ATT LÄSA: Historiska romaner

SER HELST PÅ TV: Amerikanska serier, som Desperate Housewives, för att koppla av.

FAVORITTECKEN: "Vänder på det. Tecknet 'omöjligt' är det jag tycker minst om. Jag tycker om att motbevisa det. Ingenting är omöjligt!"

och doktorandtjänsten på universitetet som hon senare fick veta att hon fick. Och en nysläppt bok. Och så var hon småbarnsmor.

Undertecknad häpnar. Ingela skrattar och konstaterar att det låter helt vansinnigt.

– Till slut valde jag företaget och doktorandtjänsten. Vi anställde Maria Norberg och Josephine Willing som fick ta en del av mina uppdrag. Jag skötte kundkontakter, offerter och sådana saker. Och jobbade kvällar, nätter och helger. Maken Roger blev rektor på Birgittaskolan samma år.

Hur fick du tiden att räkna till?

– Det undrar jag fortfarande, säger hon och skrattar igen. Men det syns på henne att det varit tufft emellanåt.

– Det går att skoja om det, men... Det har varit några hundår, erkänner Ingela.

Både hon och hennes man Roger, som jobbar som rektor på Birgittaskolan, jobbar mycket.

– Vi respekterar varandra, vi vet att den andra måste jobba. Jag tar min tid med barnen. Jag stiger upp tidigare än alla andra i familjen på helgerna och jobbar med till exempel bokföringen, sen ordnar jag frukost och väcker familjen. Och när barnen sover på kvällen jobbar jag.

Ett andningshål för familjen Holmström är den säsongställda husvagnen uppe i Sälen.

– Det betyder mycket för oss. Där kan vi vara tillsammans och koppla av och åka slalom. Men även där vaknar jag tidigare och pluggar eller jobbar. Jag finns fysiskt hemma, då företaget kan skötas hemifrån. Och barnen är delaktiga, de har hängt med till företagets studio och sett hur vi spelar in och så.

Doktorsavhandlingen hon skriver på planeras bli klar någon gång under hösten 2013. Avhandlingen handlar om hur barn med CI använder sin kommunikation och hon tittar på deras identitet och på hur tekniken fungerar. Kort sagt: Hon tittar på hur själva interaktionen i dessa moment fungerar hos dessa barn i deras vardagsliv.

Ett intresseområde som kommer från din uppväxt?

– Det var inte tänkt så, men jag ser din koppling, säger Ingela och fortsätter: Jag brukar säga att jag är ett dåligt exempel på att integration fungerar. Och jag förespråkar själv inte integration. Men det är inget jag lägger i min forskning.

När jag studerar dagens barn är det här och nu. Hur det blir för dem i framtiden vet ingen, säger Ingela som bidrar med forskningen ur pedagogikens synvinkel. Tidigare forskning kring sådana frågor har främst varit ur det medicinska och psykologiska området, berättar hon.

Ingela Holmström föddes 1971 i Falun men växte upp i Gävle. Hon blev döv sex år gammal i hjärnhinneinflammation. Barn- domen beskriver hon som asocial.

– Mina föräldrar satte mig i en hörande klass så mycket socialt umgänge blev det inte, konstaterar Ingela och berättar att det var nära några gånger att hon skulle börja på Birgittaskolan i Örebro. Närmast var det under högstadiet, men då skulle hon

sättas i en klass där eleverna var två år äldre, något föräldrarna inte gillade.

– Då blev det en slags hörselklass på Hälsingårdsskolan i Falun istället. Vi fick undervisning med tolk, berättar hon. Hon fick bo hos en familj i Borlänge som var vänner till hennes familj. Då började hon använda lite teckenspråk. Hemma i Gävle var alla i hennes omgivning hörande. Hon var ”den döva” och hon visste inte riktigt vem hon var.

1987 kom Ingela till Örebro för att börja på gymnasiet och valde teknisk linje på Rudbeckskolan.

”Ingenting är omöjligt!”

Det sociala umgänget började på riktigt parallellt med att hon utvecklades i teckenspråket och hon hittade sig själv.

– I Örebro fick jag vänner. Det hade jag innan också, men inte på samma sätt.

Roger och Ingela träffades och blev förälskade i andra ring och de har hållit ihop sedan dess. De gifte sig och fick två barn, Linus och Elin, som föddes 1999 och 2001.

– Det kan inte bli mer romantiskt än så, ler Ingela.

Efter gymnasiet började hon plugga språk på Örebro universitet. Samtidigt jobbade hon på vårdboende och senare som vikarie på Virginska skolan.

– Jag har alltid jobbat när jag pluggat. Aldrig tagit studielån, berättar Ingela.

Det är ovanligt. Men det är också ovanligt att döva når examen på högskolenivå. Vad tror du att det beror på?

– Bra fråga. Tror det handlar om studieovana. Den akademiska kulturen är annorlunda. Sen är det ensamt att studera på universitet som döv. Och tyvärr tror jag att det handlar om språkkunskaper. Engelskan är jobbig, säger Ingela som själv fått kämpa med engelskan.

Hennes företag testar på att göra böcker på teckenspråk, alltså skönlitteratur på teckenspråk. De vill se om det är lönsamt och om det finns ett behov av det. Själv har Ingela författat en bok.

Varför skriver så få döva böcker?

– Jag tror att döva har en mer muntlig berättartradition. När man läser så bildas bilder i huvudet. Om man inte är lika bra på det så relaterar man inte till det och då skriver man inte böcker, tror Ingela, som betonar att teckenspråkets berättarsätt är olik svenskan. Det kan påverka också, tror Ingela.

Själv har hon klarat av många saker som sig en mångsysslare bör och hon gör allt det för att det är roligt. Men ibland är det nog så enkelt:

– Utan min familj hade jag inte klarat det. Alls, avslutar Ingela Holmström.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

* SIT – Specialpedagogiska institutet

– Det kostar pengar, sa ministern

SDR är nu inne i det tredje året av denna kongressperiod. Förbundsmötet i maj har formen av en dialog med länsförbunds/länsföreningarnas ombud och samtidigt firar SDR 90 års-jubileum. Jag ser fram emot detta.

Vid förbundsmötet kommer förbundsstyrelsen att redovisa vad som har hänt med motionerna från 2009 års kongress i Leksand. Om jag ser tillbaka ett par år, så ser jag att trots ekonomiska begränsningar och organisationsförändringar så har arbetet med motionerna varit imponerande framgångsrikt. Flera motioner har genomförts och kan bockas av. Det gäller t ex tolktjänstfrågor, tolkutbildning på universitetsnivå, larmtjänst 112 på video. Det finns några motioner som är mer resurskrävande, och där vi inte lyckats att nå något resultat än. Det kan bero på byråkrati och politiska processer som SDR inte har möjlighet att påskynda och vi får se det som ett långsiktigt påverkansarbete. I några fall beror det på att motionen inte är genomförbar i praktiken. Detta kommer vi att vara mer uppmärksamma på inför motionsskrivandet till nästa kongress. Men sammantaget ser jag att SDR på förbundsmötet kommer att kunna presentera ett mycket positivt resultat av kongressbesluten.

Något som inte är lika positivt är regeringens hantering av funktionshinderspolitiken. Ett av de viktigaste kraven som funktionshinderrörelsen, och då särskilt DHR - Förbundet för tillgängligt samhälle och Synskadades Riksförbund, har på regeringen, är att lämna en proposition om diskrimineringslag till riksdagen för ett beslut. Det är en diskrimineringslag med förbud mot brist på tillgänglighet som jag talar om.

Jag har deltagit i DHR:s torsdagsaktion vid Rosenbad. Senaste torsdagen utspelade sig följande dialog mellan DHRs ordförande Maria Johansson och biståndsmäster Gunilla Carlsson (M). Maria Johansson frågade Gunilla Carlsson om när en diskrimineringslag kan komma till stånd. Gunilla Carlssons ansiktsuttryck gav ett tydligt svar, och svaret "Det kostar pengar", gav mig en klar bild av hur regeringen prioriterar. Maria svarade snabbt att regeringen prioriterar fel i sin budget.

Det är mycket viktigt att SDR deltar solidariskt i DHR:s kamp för ett bättre och tillgängligt samhälle. Regeringen har en enögd syn på kostnad för tillgänglighet. Det handlar inte om tillgänglighet bara för personer med funktionsnedsättning. Det är en fråga för ALLA i samhället. Vad kostar det t ex att rusta de allmänna kommunikationerna (tåg, buss, tunnelbana, spårvagnar, vägar)? Och vad blir kostnaden för att INTE rusta? Att rusta betalar sig genom att det spar tid och energi och att folk i allmänhet tar sig till och från jobbet inom rimlig tid utan tidsödande stopp i brist på dåligt underhåll och tillgänglighetstänk. Det finns idéer och möjligheter att göra samhället tillgängligt för ALLA. Jag undrar varför regeringen saknar vision och mod att skapa ett bra och tillgängligt samhälle och istället räddhågat fokuserar på pengar och kostnader.

Regeringen har genomfört en utredning om hur man kan komma tillrätta med bristen på tillgänglighet. Det finns ett utmärkt förslag till en diskrimineringslag. Men var är resultat? Var är den politiska viljan? "Det kostar pengar", säger ministern. Ja, säger vi, självklart kostar det. Men vad vinner vi? Räkna på det någon.

RAGNAR VEER
FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Tvåspråkighetskonferens

Den 5–7 september anordnas tvåspråkighetskonferens i Jyväskylä.

Seminarium

Nästa seminarium kommer att hållas på Island år 2013. Temat är arbetsmarknaden och SDR har lovat att bistå det isländska dövförbundet med att göra ett program.

SDR Stockholm
SDR, Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm
Tel. vxl: 08-442 14 61
Texttel. vxl: 08-442 14 60
Fax: 08-442 14 99

SDR Leksand
SDR, Box 300
793 27 Leksand
Tel. vxl: 0247-641 00
Texttel. vxl: 0247-641 01

Föbundsordförande:
Ragnar Veer
ragnar.veer@sdr.org
Texttel: 08 442 14 62
0735 200 902 (sms/3G)

Kommunikationsansvarig:
Helena Fremnell
hfre@sdr.org
070 215 46 33 (tal/sms)
sdr@sdr.org
www.sdr.org

Material till Slingan:
webbredax@sdr.org
Fax: 08 442 14 99

Bli medlem:
medlem@sdr.org

Försäljning:
shop@sdr.org
Tel vx: 0247 140 65
Fax: 0247 105 97

Sveriges Dövas Pensionärsförbund:
info@sdpf.se

Västanviks Folkhögskola
Winterommes väg 5
793 27 Leksand
Texttel: 0247 641 24
Fax: 0247 101 65
www.vastanviksfhs.se

SDR plusgiro: 90 00 24-1

SDR:s biståndskurs på Västankvik i mars

Deltog gjorde Dalarnas Dövas förening som ansvarar för Nepal och Nicaragua, och Stockholms Dövas förening och Lundabygdens Dövas förening, också Nepal, och Malmö Dövas förening som snart ska inleda sin första projektering med Rwanda. Göteborgs Dövas förening som har samarbete med Bolivia kunde inte komma pga sjukdom, och Medelpad Dövas förening var förhindrade eftersom de hade årsmöte samma dag.

DDF visade sin rapport i form av en tidning, med bilder tagna med iPhone. SDF visade film, och även hur de använder blogg. LDF visade bilder från Nepal. Från Shia deltog Christina Welander som föreläste om SIDA:s krav på redovisning. Det dök upp många frågor bl a vilka roller man har på plats, vad man bör tänka på, hur ska man lyfta fram vad som är bra eller dåligt, t ex hur är det med teckenspråk i landet? Finns det teckenspråkstolkare? Hur är dövas situation? Hur skriver man i rapporten så att andra förstår att det är ett otroligt viktigt arbete man har som biståndsansvarig, och hur man hjälper till att hitta en strategisk plan för att nå målet.

Vi gick igenom olika aktuella och planerade biståndsprojekt och kontaktnätverk, hur man uppfyller mål, påverkansarbete, information till olika biståndsgrupper så de själva kan arbeta gentemot myndigheter osv. Vi pratade också om SDR:s biståndsgrupp och det framkom några förslag på personer till biståndsgruppen, och dessa namn ska överlämnas till förbundsstyrelsen för beslut.

Dövas Nordiska Råd

Ragnar Veer och Stig Kjellberg har varit på DNR-seminarium och bland annat diskuterat DNRs vision och mission. SDRs styrelse har antagit förslagen.

DNRs vision är: *Teckenspråken och dövas kultur är en naturlig del av nordisk mångfald och döva är jämställda med andra medborgare i Norden*

DNRs mission är: *DNR är de nordiska dövförbundens samarbetsorgan, som genom utbyte av kunskap och information arbetar för att främja teckenspråken och dövas kultur, och därmed säkra döva likvärda rättigheter och möjligheter med andra medborgare i Norden.*

Nordisk workshop

Nästa nordiska workshop kommer att ske på Grönland i slutet av augusti. Syftet är att få igång det grönländska dövförbundet med råd och tips, bla om hur tolksituationen kan förbättras. Idag träffas döva grönländare bara en gång per år och målsättningen är att skapa nätverksträffar flera gånger per år.

Byta AF-handläggare

Liselotte Burvall informerar: Vid AF:s brukarråd informerades om att döva har rätt att byta handläggare, SIUS konsulent eller dövkonsulent om det inte fungerar bra. Man ska kontakta respektive Arbetsförmedlings avdelningschef för beslut.

SDR med i radioprogram

SDR inbjöds att delta i ett radioprogram som heter Nordegren i P1. Det är en sk talkshow, där programledaren, Thomas Nordegren, tar upp ett aktuellt ämne och bjuder in gäster som ger sin syn på saken. Dagens ämne var Cochleaimplantat och teckenspråk. Deltog gjorde Helena Fremnell från SDR, Tommy Lyxell från Språkrådet, Ola Rosling från Barnplantorna och Henrik Harder, överläkare. Hela programmet, också i utskrift, finns på sr.se. Sök på Nordegren i P1.

Brev till Sveriges Radio

År 2005 träffades SDR och Sveriges Radio för att diskutera möjligheten att göra radio tillgänglig för döva. Då var entusiasmen stor, kanske framförallt beroende på dåvarande VD Peter Örn som var väldigt öppen för att nya grupper skulle hitta in till public service. SDRs Gum Anders Andersson visade med en liten film hur man med 3G-mobilens hjälp kan få en teckenspråkstolkad version av ett radioprogram. Men sen hände inte så mycket, och nu har det gått sju år. Det är dags att träffas igen, tycker SDR och föreslår detta i brev till Sveriges Radio.

Grattis från en medlem

Till sist har SDR fått ett vykort med handalfabetet, som troligen har legat i någon låda i många år. Det står handskrivet:

*1922-2012! Till SDR!
Stor GRATTIS till SDR:s
90-åringen! Må lyckan
skina över Er och fortsatt
leva 100 år till! Bra år,
bättre år, bästa år, önskar
en medlem!*

SDR tackar och bugar för lyckönskningarna!

Deltagarna på SDUF:s stämma och ÖDU:s Juni Sowell, Nadia Lust-Ackbarian, Laith Foad Fathulla, Hannes Danielsson, Jonny Dufvenberg & Julia Gezelius

Nytt namn – SDUF

Under helgen den 20-22 april hade Sveriges Dövas Ungdomsförbund sin årliga förbundsstämma. Stämman ägde rum mitt i de värmländska skogarna, på en mycket mysig lägergård tillhörande scouterna, Ransbergs herrgård. Stället hade gamla anor och vi fick även återuppleva det gamla goda 90-talet, då täckningen till mobilerna inte räckte till.

Stämman hade 42 pigga deltagare med vässade argument och kloka tankar kring förbundets utveckling. Det blev bland annat en het debatt om vår förkortning. Skulle vi behålla SDU eller byta till SDUF? Flera medlemmar har kommit till styrelsen och bett om en ändring av vår förkortning, på grund av att man inte vill förknippas med Sverigedemokratisk ungdom, som har samma förkortning. Styrelsen lyssnade och lade en proposition. Den röstades igenom på stämman. Nu är vår förkortning SDUF. Därmed har vi en ny adress till vår hemsida: www.sduf.se. Här kan du följa allt som händer inom förbundet. Du kan även följa oss på Facebook, genom att GILLA vår sida: Sveriges Dövas Ungdomsförbund eller följa oss på Twitter: [@_SDUF](https://twitter.com/_SDUF).

En annan stor händelse under helgen var att vår ordförande Henrik Sundqvist avgick efter hela tio år inom styrelsen. Efterträdare som ordförande gör Malin Johansson, från Stockholm. Hon fick det prestigefyllda priset Årets Utmärkelse på stämman. Vi vill uppmärksamma Malins fantastiska insatser som LSU:s ungdomsdelegat år 2011, då hon var den första som höll tal på svenskt teckenspråk i FN:s generalförsamling. Malins tal rev ned stora applåder och handlade om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och ungdomars inflytande. Vi ser fram emot att fortsätta utveckla vår organisation, påverka beslutsfattare och ha många roliga läger för våra ungdomar framöver.

CHARLOTTA SJÖLANDER

Förbundsstyrelse 2012-2013

Förbundsordförande: Malin Johansson

Vice förbundsordförande: Nicholas Winberg

Ekonomiansvarig: Isabella Hagnell

Ledamöter: Julia Gezelius, Charlotta Sjölander, Florian Tirnovan och Malin Beckman

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Förmansvägen. 2, 6 tr
117 43 Stockholm
www.s-d-u.se

Mejla: sdu@sdrf.se
Blogg: www.s-d-u.se/blogg
Twitter: [@_sdu](https://twitter.com/_sdu)
Facebook: Sveriges Dövas Ungdomsförbund

Förbundsordförande:
Malin Johansson
malin.johansson@sdrf.se
070-860 43 83 (sms/3G)

Örebroas kläd-kupp

De fyra ombuden från Örebro Dövas Ungdomsklubb (ÖDU) och deras två gäster bjöd på en kupp under stämmohelgen. På lördagsmorgonen dök örebroarna upp riktigt finklädda. Dagen därpå blev det ytterligare en kläd-kupp: de bar nämligen one piece-overall.

Hej Jonny Dufvenberg från ÖDU! Varför bjöd ni på en kläd-kupp?

– Deltagare på SDR:s kongresser brukar ju vara finklädda. Vi ville inte vara sämre, men också för att vi ville visa att vi tog seriöst på vårt representantskap på SDUF:s förbundsstämma. Därför bar vi kostym på lördagen. På söndagen var vi slutkörda. Därför ville vi ha något mer avslappnat. Så det blev one piece!

Hur kom ni på den här idén?

– Vi fick inspiration av Zaag Arvidsson. Han bar en cool klädsel på SDR:s senaste kongress i Skövde. (Han hade på sig ett par hängselbyxor. När DT frågade honom om varför han var klädd så, svarade han att han var på kongressen för att jobba, dvs. representera, inte för att roa sig.)

Fick ni mycket uppmärksamhet under helgen?

– Japp, det var många som kommenterade oss. De tyckte att vi var fina och coola.

NICHOLAS WINBERG

Hur var förbundsstämmohelgen?

Laith Foad Fathulla: – Den var magisk! Vi hade en fantastisk styrelse som gjorde ett riktigt bra jobb under helgen. Ransbergs herrgård har också en underbar bastu!

Jenny Nilsson: – Jätterolig! Avtackningen av Henrik Sundqvist var väldigt fin. Jag slutar också nu i styrelsen efter tre år och jag kommer att sakna styrelsen och förbundsstämmorna.

Magnus Högborg: – Det var min första SDUF-stämma. Helgen har varit lärorik. Jag förstår nu hur organisationsarbetet egentligen fungerar. Extra roligt var att vi hade utländska gäster från Kanada och Norge.

FLORIAN TIRNOVAN

Malin ny SDUF-ordförande

Grattis! Hur känns det att ta över ordförandeklubban från Henrik Sundqvist, som efter sina tio år nästan blivit ett med SDU?

– Tack! Det är ett stort tomrum att fylla efter Henrik som har gjort otroliga insatser för SDUF, men å andra sidan tänker jag inte försöka fylla hans tomrum utan skapa mig ett eget utrymme inom organisationen. SDUF är en så pass rymlig organisation att det alltid finns plats för nya människor och idéer, utan att tränga ut någon annan.

Hur kommer man att märka av ditt ledarskap?

– Jag hoppas att folk kommer att märka det genom att jag tillsammans med den nya styrelsen fortsätter att synliggöra SDUF och dess arbete utåt, och fortsätter vara en organisation som välkomnar alla barn och unga oavsett om de är döva, hörsel-skadade eller har CI. Jag hoppas också att alla medlemmar i SDUF ska känna att de kan ta kontakt med mig eller styrelsen om de vill och när de vill, oavsett vad det gäller. Det går alltid bra att mejla eller smsa mig!

Internationella frågor har länge varit ett intresseområde för dig. Kommer du att ta med dig det intresseområdet in i ungdomsförbundet?

– Jag kommer att närvara på EUDY:s årsmöte i Bosnien nu i sommar som SDUF-representant, så internationella frågor intresserar givetvis mig fortfarande. Samtidigt gör SDUF mycket mer inom Sverige än utanför, så internationella frågor blir ingen huvudprioritering även om det finns bland mina arbetsuppgifter.

Vilka frågor vill du driva?

– Det är nog lättare att fråga vilka frågor jag inte vill driva – listan kan bli lång! ler Malin.
– Tillgänglighet ligger högt på listan, och det är något som kan kopplas till nästan alla områden, politik, kultur, information osv. Sverige är på långa vägar inte ett tillgängligt land för alla ännu.

Ekonomi har varit ett problem de senaste åren, man har tvingats ha låg bemanning på kansliet och styrelsen har fått ta mer ansvar. Hur ser framtiden ut på den fronten?

– Ekonomi har mycket riktigt varit ett problem till följd av minskade statsbidrag, något många ungdomsorganisationer drabbats av de senaste åren. Jag tycker att det är beklagligt att politiker inte inser vikten av att ha ett starkt civilsamhälle, och att de inte jobbar för att stärka detta istället för som nu, försvaga det. Vi har blivit tvingade till ett antal förändringar inom organisationen som ni kommer att märka av senare under året.

Ni ändrade förkortning från SDU till SDUF. Varför ett F som tillägg och inte ett helt namnbyte?

– Namnbytet var uppe som en motion under förbundsstämman och det diskuterades livligt. Det har även diskuterats under de två tidigare förbundsstämmorna. När förbundsstämman gick till omröstning vann SDUF:s förslag överlägset, så svaret på din fråga är att medlemmarna hellre ville behålla det gamla namnet men med en ny förkortning än att byta namn helt och hållet. Jag förstår om det är ovant för många att lägga till det där F:et på slutet och för många ser det ut som att SDUF just nu heter SDU-F eftersom det är lätt att komma på det där F:et i allra sista stund. Men jag tror att omställningen kommer att gå smärtfritt för de flesta. Jag har fått många positiva reaktioner på den nya förkortningen.

Vad kommer SDUF att prioritera den närmaste framtiden?

– Vi har ännu inte haft vårt första styrelsemöte mer än ett konstitutionsmöte på förbundsstämman så det är lite svårt att svara på just nu. Men jag hoppas att jag kan säga att medlemmarna och deras önskemål alltid kommer att vara prio 1!

Något mer att tillägga?

– SDUF närvarade nyligen vid öppnandet av Norrlands ungdomsklubb, något som är fantastiskt roligt! Stort grattis till dem!

TEXT: TOMAS LAGERGREN
FOTO: NICLAS MARTINSSON

Teckenspråksgestaltad musikal succé

Påskmusikalen som för sju år sen började som en liten pjäs av ungdomsgänget i Missionskyrkan i Insjön har vuxit till en stor föreställning med ett 70-tal personer på scen. Musikalen har under flera år blivit tolkad till teckenspråk, men det fanns en önskan om att göra den mer levande med tolkar på scen. Önsknigen och initiativet kom från mig som ifjol fick en föreställning att gestalta på teckenspråk tillsammans med några kollegor. På premiärdagen i år gick ridån upp för en fullsatt kyrksal och stämningen var magisk. Ballongerna som publiken höll i sina händer vibrerade i takt med musiken. I musikalen ställdes frågan "Vem är den mannen?" och publiken lotsades igenom Jesus vuxna liv med hjälp av två berättare. Musikalen har blivit påskens stora händelse här i Dalarna och i år var det 2000 personer som såg musikalen. Planerna inför nästa års föreställningar har redan börjat snurra och jag hoppas att fler döva och hörande får upp ögonen för den teckenspråksgestaltade föreställningen.

MiaMaria Björkstrand
Teckenspråkstolk, Leksand

Föräldrar till barn med diabetes typ 1 sökes

Jag heter Susanne, är teckenspråkig och har diabetes typ 2. När jag drabbades av diabetes, fick jag information av en diabetessköterska. Det var inte särskilt bra. Sköterskan kände sig stressad av att jag använde tolk. Jag blev väldigt glad när jag såg på Västanviks folkhögskolas hemsida att en lärare, som själv fått diabetes typ 2, skulle hålla en kurs. Så jag anmälde mig. Jag var väldigt förvånsfull. I dag är jag väldigt glad att jag gjorde det eftersom jag fick otroligt bra och matnyttig information om diabetes.

Jag har en nära väninna som har ett barn med nyupptäckt diabetes typ 1. Vi har pratat mycket och hon har bland annat undrat över hur andra föräldrar klarar en sådan här situation osv. Jag har varit i kontakt med MiaMaria Björkstrand. Hon, som är hörande och teckenspråkig, och hennes döve make, har en sexårig dotter som har diabetes typ 1. MiaMaria och jag vill gärna undersöka hur många teckenspråkiga/döva föräldrar som har barn med diabetes typ 1, hur det har fungerat för er med information om sjukdomen och hur man sköter om sitt barns diabetes, och hur stort intresset är för en helgträff/kurs om diabetes typ 1 på teckenspråk. Därför vill vi gärna komma i kontakt med er föräldrar eller andra teckenspråkiga/döva anhöriga till barn med diabetes typ 1 – detta för att vi vill förbättra informationen till föräldrar. Du som är förälder eller anhörig till ett barn med diabetes typ 1 – hör av dig till oss så berättar vi mer!

MiaMaria Björkstrand: miamaria.bjorkstrand@sdrf.se
Susanne Lamby: susanne.lamby@telia.com

Urban Mesch 50 år

Sundsvallspojken Urban Mesch fyller 50 år den 14 juni. Han bor numera i Skarpnäck utanför Stockholm med hustru Johanna och två söner. Idrotten har sedan tonåren stått Urban nära. Han har i många år arbetat som idrotts- och utbildningskonsult hos Svenska Dövidrottsförbundet (SDI). Under tiden på SDI har han bland annat fått vara med om att starta Riksidrottsgymnasiet för dövidrott i Örebro tillsammans med Riksidrottsförbundet (RF) och Örebro kommun. Han var också med som samordnare i ledningsgruppen för ICSD 16th Winter Deaflympics (dövas olympiad) i Sundsvall och för ICSD:s kongress med 150 deltagare från 98 nationer. Han har även under en lång tid ingått i en utredningsgrupp för att få ett beslut om fullt erkännande av SDI vid RF:s riksidrottsmöte. Under senare tid har Urban utfört konsultuppdrag kring arkivering av dövhistoriskt material åt bland annat Sveriges Dövas Riksförbund och Stockholm Dövas Förening i samarbete med Riksarkivet i Arninge och Stadsarkivet i Stockholm. Tillsammans med sin hustru Johanna kom han 2010 ut med boken "Dövidrottens historia 200 år – dess utveckling och betydelse". Det är ett omfattande arbete. – Författarskapet och framtagningen av historiskt underlag från i stort sett hela världen har tagit cirka åtta år, säger Urban.

Med sin praktiska läggning har Urban visat talang för att organisera och slutföra sina uppdrag och mål. Han har bland annat visat exakt hur lätt det är för honom att hitta rätt material i den historiska djungeln. På sin fritid har Urban byggt upp en liten oas vid sitt sommarställe i Djurhamn på Värmdö för sig själv och sin familj. Där kommer han att fira sin femtioårsdag den 16 juni.

Lennart Tjärnström

Insändare skickas till redaktionen@dovastidning.se eller postas till: **Dövas Tidning, SDR, Förmansv. 2, plan 6, 117 43 Sthlm.** Du får gärna publicera insändare under signatur. Men bifoga alltid namn och adress till redaktionen (som har tystnadsplikt). Vi förbehåller oss rätten att korta och redigera insändare. Korta texter vinner fler läsare!

Glimtar ur Dan Anderssons liv

Göteborgs Dövas Förening (GDF) bildades 27 maj 1912 med ledning av den kände profilen Karl Daniel "Dan" Andersson. Han föddes 21 mars 1885 i Göteborg och bodde på Östergatan i de gamla arbetarkvarteren Haga i närheten av Järntorget, där GDF har sina lokaler i dag.

Dan bildade många klubbar och förbundsverksamheter under årens lopp. Han var bl. a endast 18 år vid bildandet av IK Surd 1903. Efter flera års erkännande från SDR visade det sig att det också var han som grundade Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) 1922. Dan hedrades genom att motta den sällsynt stora guldmedaljen med sidenband från Kungliga Patriotiska

Sällskapet 1942. Dan valdes till hedersordförande när GDF hade 50-års jubileum 1962.

Hösten 1957 började både jag och Erik, min skolkamrat, lära känna Dan och vi träffades regelbundet. Vi blev starkt gripna av Dans unika och fascinerande berättelser om hans egna upplevelser under 1900-talet. Han berättade bl. a om sitt hårda arbete för döva teckenspråkiga som hade haft det svårt och led av fattigdom under en tid. Dan brukade gå till den gamla dövföreningen på Andra Långgatan 11, för det var hans andra hem.

Dan var sträng som person, men samtidigt humoristisk och ironisk. Han var också ateist och hade en gång berättat att han hade svårt att tro på Gud för det fanns 1500 olika gudar bara i Afrika. Dan älskade just siffrorna 4711. Vi undrar varför, men kanske kommer det från en tysk parfym som hette 4711. En annan förklaring kan vara att Dan en gång bodde på Nordhemsgatan 47 och 11 var den gamla dövföreningens gatu-nummer på Andra Långgatan.

Strax efter GDF:s 50 årsjubileum insjuknade Dan. Han lades in på dåvarande Carlanderska Sjukhemmet och vi kom och hälsade på honom flera gånger. Efter en tid flyttade han till ett annat sjukhem vid Sankt Sigfridsplatsen. Den 21 december 1963 gick Dan bort, 79 år gammal.

Dans minne kommer att hedras postumt i samband med GDF:s 100-årsjubileum.

Björn Ångquist och Erik Wikman

Konfirmationsträff

Det skulle vara roligt om vi, som konfirmerade oss 1975, kunde träffas och umgås mellan 13 och 15 augusti. Jag har reserverat rum för 40 personer på Västansviks folkhögskola. Om det blir fler än 40 personer kan man ta kontakt med Barbro From på: barbro.from@sdrf.se och boka rum. Du kan också få en lista på vilka som anmält sig av henne. Om du tycker att något är oklart, ring eller mejla gärna.

Bildtelefon: vineta.lyxell@sip.omnitor.se

Mejl: vineta.lyxell@bredband2.com

Vineta Lyxell

Nyfiken?

Vill du veta mer om den teckenspråkiga kulturen?

Prenumerera på Dövas Tidning för 300 kr/år!

Beställ en prenumeration på dovastidning.se eller mejla: medlem@sdr.org

Visa färg!

Hitta teckenspråkiga produkter på www.sdrgavan.se

Välkommen till Järnavägen 11 i Leksand
Teltelefon: 0247-140 65 Fax: 0247-105 97

Man borde "rumbla" lugnt

Appen Rumble har seglat upp som en favorit hos mig. På spelplanen – 4 x 4 bokstäver – ska man försöka hitta så många ord som möjligt på två minuter. Samtidigt som appen är grymt kul får jag en känsla av obehag när jag spelar den. Hur kan två minuter kännas som ingenting? Inte konstigt att man tappar tidsbegreppet då man är fullt fokuserad.

Nyligen färdades jag med snabbtåget X2000 till Göteborg. Turen från Stockholm tog cirka tre timmar. Jag satt och jobbade vid datorn. Restiden hade varit avsevärt kortare om X2000 var utbytt mot det japanska höghastighetståget, Shinkansen. Ändå tänkte jag "Oj, är vi redan framme?" när X2000-tåget anlände till slutstationen. Jag hade svårt att förstå att jag nu var i Göteborg. Trots att det är en stad som jag besöker minst en gång om året ville jag nypa mig i armen och intala mig själv att jag nu var vid västkusten. Men jag kunde inte det. Två kompisar och jag gick direkt till Nordstan från centralen. Där var det fullt med folk. Det enda vi tänkte på var att hitta en viss affär.

Förra året gjorde jag tre långresor. Ombord på flygen hade jag en personlig TV-skärm med filmer som man kunde starta och pausa när man ville och med spel. De mellan nio och elva timmarna flygningarna kändes korta. Plötsligt befann jag mig i kaoset Bangkok, i en femfilig motorväg i New York, och i ett område med nästan enbart svarta människor i Durban.

Du ser en gemensam nämnare: tekniken. Den gör att tiden flyger iväg och att man rubbar tidsbegreppet. Jag kan därför ibland längta tillbaka till 1980- och 1990-talen då de smarta mobilerna och pekskärmsplattorna inte fanns och då internet inte var lika utbyggt. Självklart har det med den ringa åldern att göra när jag som liten kunde få en wow-känsla när jag stod vid Times Square i New York. Ett barn har ett annat tidsbegrepp än en vuxen. Ändå vill jag åter kunna stanna och tänka "det är fantastiskt att jag är här", vilket jag sällan gör.

Även om det är svårt i dagens IT-samhälle, har jag lärt mig hur man bättre kan njuta av att vara bortrest. Det är att det inte är särskilt smart att ge sig ut på en resa med stressen kvar inom kroppen, inte ha läst på om ett land eller en stad och bara fortsätta använda sin smarta mobil eller pekskärmsplatta. Och man ska inte heller läsa mejl – särskilt inte jobbmejl – på ett tag.

Jag har testat på att inte röra en dator på över en vecka. Istället läste jag tonvis med böcker. Tiden gick nu 70 km i timmen istället för 120. Det gjorde underverk på mig. Jag förstod också bättre att jag nu var i ett annat land.

Relativt nyligen skrotade jag morgontidningen på papper. Nu läser jag min morgontidning i min pekskärmsplatta. E-böcker finns också i den. Får jag då använda plattan på semestern? Det är ju en teknisk pryl.

Shit, det blir problem för mig. Snacka om i-landsproblem. Oavsett hur jag löser det, vill jag säga: "rumbla" lugnt ibland du.

NICLAS MARTINSSON

Yerker Andersson rättar DT

I förra numret (DT 2-12) hade vi ett uppslag om döva parlamentariker ute i världen (s.14-15) där vi nämnde Wilma Newhoudt-Druchen från Sydafrika som den första att sitta i ett nationellt parlament. Svensk-amerikanske professor emeritus vid Gallaudet University Yerker Andersson kontaktade redaktionen och sa att så var inte fallet.

Det fanns nämligen en som hann före. Döve socialarbetaren Alex Ndeezi från Uganda valdes in i Ugandas parlament 1996, tre år före Wilma. Och Ndeezi sitter än idag. Han representerar partiet National Resistance Movement (ung. Nationella moståndsrörelsen) som för närvarande sitter i regeringsställning.

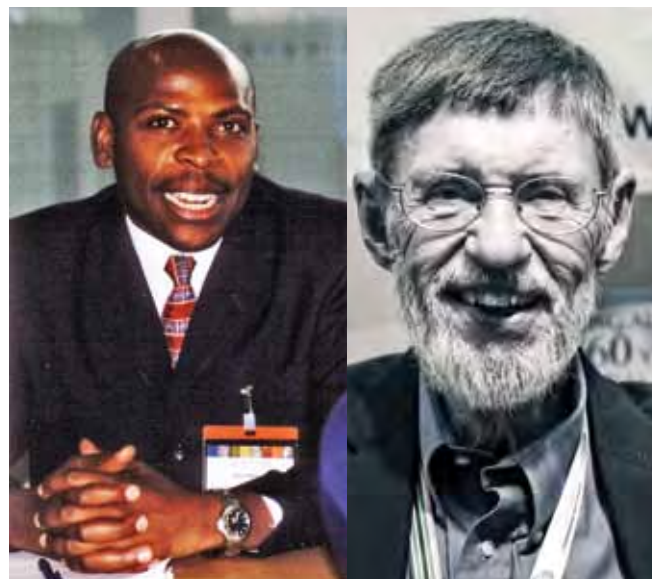
Han blev döv som femtonåring i malaria och har sagt:

– Med teckenspråk kunde jag gå tillbaka till skolan. Med teckenspråket fick jag en kandidatexamen. Och teckenspråket har gett mig självförtroende nog att bli en politiker.

Alex jobbar hårt för att skydda dövas och funktionshindrades rättigheter i Uganda och mänskliga rättigheter i allmänhet.

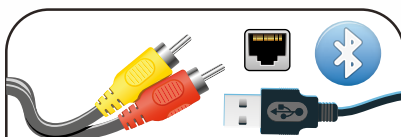
Dövas Tidning tackar Yerker Andersson för tipset!

TOMAS LAGERGREN

Alex Ndeezi från Uganda var den förste. Yerker Andersson visste.

TM-9000 den ultimata bildtelefonen för döva och hörselskadade
Totalmöteslösning med bild, text och ljud
NYHET !! Nu även med texttelefoni (Ring och ta emot texttelefonsamtal).

Tillkopplingar

TM-9000 kan lätt anpassas till dina behov. Koppla till större skärm, externt tangentbord & mus, telefon med hörslinga, bluetooth halsslinga, extern kamera, diverse varseblivningssystem m. m.

Trepartssamtal

TM-9000 användare kan ringa trepartssamtal till andra TM-9000 brukare, där alla tre kan se, höra och texta till varandra.

Ljusvarseblivning i olika färger

Inbyggd ljusvarseblivning med valbar färg till dina kontaktgrupper. Färgen på ljussignalen visar vilken kontaktgrupp uppringaren tillhör t. ex. familj, vänner, arbete.

Realtids text eller chatt

Du kan skriva och ta emot text till/från din motpart under videosamtalets gång. Du kan välja mellan att använda realtids text eller chatt.

Trådlös WiFi 802.11 b/g/n

TM-9000 har en kraftfull trådlös internet mottagare som medför både snabb mottagning och lång räckvidd.

Du kan koppla TM-9000 trådlöst till en 3G router (finns i fickformat). Detta ger dig friheten att ringa videosamtal oavsett var du är till bildförmedlingstjänsten, dina vänner, familj m. m.

RSS länkar

Internet

Väder

Uttag för telefon /varseblivning

Inbyggd CCD vidvinkelkamera

LED Pekskärm

Bluetooth

Digital fotoram via USB/SD kort

Uttag för hörlurar och mik.

TM9000 är godkänd av HI som ett fullgott kommunikationshjälpmedel och kan ansökas som kostnadsfritt sådant hos din landstingsordinatör eller hörcentral. Produkten kan även ansökas som anhörigutrustning och som hjälpmedel på arbetsplatsen. Har du redan en TM-9000 kan du uppgradera den med texttelefonfunktion genom att ansöka om det hos din ordinator.

Om du inte vet hur du skall ansöka kontakta oss, vi har teckenspråkskunnig personal :

Taltel : 040-661 41 80 | 3G video/mobil : 0702 45 65 00 | mail@tm9000.se | Fax : 040-661 41 88
Bildtelefon : 0406060432@t-meeting.se | www.tm9000.se

T-MEETING

Larma 112 Ring 112 från bildtelefon

- OM du behöver ringa 112 hänvisar vi till följande:**
- SMS 112 (du behöver vara registrerad)
 - 112 via texttelefon
 - 112 via videoförmedlingstjänsten (bildtelefoni.net)

Tecken & Tolk

www.teckentolk.se

Omnitor

www.omnitor.se

**Tjänsten 112 via bildtelefon har upphört
den 30 april 2012**

Se www.omnitor.se för mer information

EU-projektet REACH112 avslutas i juni 2012 efter 3 år. Tjänsten "Larma 112-via-bildtelefon" i samarbete med SOS Alarm och olika tolkbolag har varit i drift i 11 månader med cirka 30 nödsamtal.

REACH112-projektet och piloten har visat att möjligheten att larma 112 direkt via bildtelefon och tolk är en viktig samhällstjänst som behövs för teckenspråkiga, vår förhoppning är att myndigheter och beslutfattare tar över ansvaret för en tillgänglig 112-tjänst. Gör gärna din röst hörd genom din lokala förening!